

לישנא קלילא

סיכום בקצרה לתלמוד ירושלמי עם ביאור הגרמ"ק צוקללה"ה

שבת קב. - עירובין טז: | ע"פ סדר ש"ס ירושלמי עוז והדר | גליון 30

פ"ז ה"ה

קב שברי כלים של כלים הניטלין, לת"ק שרי לטלטלין אמ עושיין מעין מלאכה, כגון שברי עריבה לכסות בה פי החבית, ושל זכוכית לכסות פי הפך, וְלִי יְהוּדָה מטלטלין אותן רק אם עושיין מעין מלאכתן כגון שברי עריבה לצוק לתוכן מקפה, ושל זכוכית לצוק בתוכן שמן ואמרו בבבלי דמח' דוקא בנשברו בשבת, דס"ל לר' יהודה דכיון דאינו מוכן למלאכה אחרת הו' נודל כלפי המלאכה האחרת. הא דתני זכוכית לכסות פי הפך, ומאיך תני שיעור קטן מכ גבי דהמוציא זכוכית לגרוד ראש הכרדס חייב, ל"ל דאיירי הכא בזכוכית עבה שאינה ראויה לגרוד, א"נ שאני הוצאה מטלטלין מוקצה דכל שיש בו צורך חייב משום הוצאה, משא"כ גבי טלטול דבעי כלי.

פ"ח ה"ז

האבן שבקירויא פי' דלעת יבישה חלולה וממלאין בה מים, וכיון שהיא קלה צפה ע"פ המים נותנים בה אבן, אם ממלאין בה ואין האבן נבלט מן השבת, ואם לאו אין ממלאין בה.

מתי אומרים בסיס לדבר האסור, תנן במתני' וכן שנה ר"ח בר יוסף להלן פכ"א נוטל אדם את הכלכלה והאבן בתוכה אף שאין בה אוכלין ולא הוי בסיס לדבר האסור, ואף דתני אבן שעל החבית מטה על צידה וכן מעית שעל הכר מער והו' נופלות, שאני התם המעטת חשובות, וכן האבן ונעשים החבית והכר בסיס, אבל האבן אינה חשובה, ולתני דבי רבי וכן שנה ר' יוחנן ללכלה והאוכלין והאבן בתוכה דהוי בסיס לדבר המותר האסור, אבל ללא אוכלין הוה בסיס לאבן ואסור. **אילה"ק לר"י** מדתני אם ממלאין בה ואינה נופלת וכו' ול"א דקירויא הוי בסיס לאבן, כיון דאיירי באפיצה פי' קשורה ומתדלקת לאבן, ואילה"ק לר"ח ב"י מדתני דלא האבן נופלת אין ממלאין ולכא"ו מ"ש מכלכלה ואבן בתוכה, ד"ל כיון שהאבן באה להכביר נעשה כמטלטל קירויא ע"ג אבן, ובקשורה דתרווייהו שרי, דנעשה כמטלטל קירויא עצמה דהיא בטילה.

אילה"ק ע"ל ר' יוחנן מהא דנוטל אדם את בנו והאבן בידו אף דלא הוי בסיס הלא הוי מטלטל את האבן, ד"ל דעשו את התינוק כאוכלין ושרי לטלטל אבן אגב התינוק כמו אגב האוכלין, ובבבלי תני דאבן ביד התינוק קמוע ביד המומחה דעי' האבן אינו בוכה ואין האבן מוקצה.

זמורה בזמן שהיא קשורה בטפיח ונעשית המזורה בית יד לטפיח למלאות בו מים, ממלאין בה בשבת.

פ"ח ה"ח

פקק החלון דף עץ שסותמין בו את החלון לר"א פוקקין בו אם הוא קשור ותלוי ואינו נגור, ואם לאו אין פוקקין נראה כמסויף על הבנין, ולחכמים אף כשאינו תלוי פוקקין בו ולחז"ל פי' להלן מ"מ בעי דיהא קשור.

נגר הנגרר יתד שתוחבין בחור באיסקופה לנעול הדלת, לחכמים אין נועלין בו, ולר"י נועלין בו, ואמר ר' יוחנן דחביב נגור כשהוא קשור ע"פ שאינו תלוי, וכן ראה האבן בבית בהי שהיא קשורה אף שאינו תלוי, ונמצא דיחידאי דהכא ר"א דבעי קשור ותלוי כסתמא דהתם בנגר, ויחידאי דהתם ר' יהודה כסתמא דהכא פפקק החלון, וש"מ דלחכמים מיהא בעי קשור, א"נ נגר גרע מחלון דנגר כיון דנעול בקרקע יותר נראה כבונה.

הלכה כר' יהודה בנגר מדעשו כן בבית רבי, והיינו כשהוא קשור, ו"א דבעי קשור בדלת בדבר שיכול להעמידו כחבל חזק שיכול להעמידו ע"י החבל ולא יקרע, אבל בלא"ה אסור, ו"א דסגי בקשר בגמי דאין קשר זה אלא להיכר, ואם נשמט אסור לנעול בו, ונמצא שלא נשמט הגמי אלא וקמט הגמי יטלטל בראשי אצבעותיו ואם יטלטל לטלטל גמור, ומשמע דהוא משום אסור טלטול, ולא משום בנין, אבל לעיל ה"ג, וכן בפרק תולין מואר

דמח' ר"א ורבנן היא מצד האם מוסיפין על אהל עראי [וע"ע תוס' שבת קכז. דלמבואר שם לאו בעי קישור אלא משום אסור לטלטל ודוקא בנגר בעי קישור, אבל בפקק שהוא ראוי בפנ"ע א"צ].

כיסוי הכלים לת"ק ניטלין דוקא כשיש להם בית אחיזה דעי' הבית אחיזה חשיב כלי, וְלִי יְהוּדָה אף שאין להם בית אחיזה, והלכה כר' יוסי.

כיסוי הקרקעות לכו"ע ניטלין רק כשיש להם בית אחיזה ואף לר' יוסי בעי בית אחיזה, דאל"ה נראה כבונה.

מפנין

פ"ח ה"א

שירחא בשבת, מפנין אפי' ד' או ה' קופות של תבן ותבואה, מפני האורחים ומפני ביטול ביהמ"ד שצריך מקום לשמוע הדרשה, אבל אין מפנין את האוצר כיון דאינו מסתפק ממנו כל שעה הוי מוקצה, אבל אין לפרש דמפנין אוצר אלא דאין מפנין לגמרי וטעם האיסור משום אשווי גומות, והיינו דנימא דמתני' כר"ש דלית ליה מוקצה, כיון דתני דלא יגע באוצר אלא עושה שביל ונטנס ויוצא ואי"ז לטלטל כיון דהוי דרך הליכתו.

מפנין תרומה טהורה דחוי לכהן, ודמאי דחוי לעניים, ולדעת הירז דאף עניים צריכים לעשר דמאי, י"ל דכיון דבשבת שואלו וסומן על פיו ל"ה מוקצה, ומעשר ראשון שנטלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שנפדו, וכן התורמס היבש מפני שהוא מאלכ עניים, אבל אין מפנין את הטבל ולא מעשר"ר שלא ניטלה תרומתו, ולא מע"ש והקדש שלא נפדו ויתבאר בהמשך עוד דמפנין ואין מפנין.

קב שיעור קופה של ג' סאין דלמדו סתום מהמפורש בשקלים שתרמו כל ישראל שהיו בג' קופות של ג' סאין, ושיעור חיוב למוציא יין כדי מזיגת הכוס כשיעור יין חי שנתנים בכוס ליתן בתוכה ג' חלקים מים, והיינו רביעית כדמצינו דד' כוסות של פסח הם ברביעית יין האיטלקי ובין כל הכוסות יין רביעית, ומצא דכוס הוא רביעית.

טלטול דימוע, אימא דתני מטלטלין והיינו בתרומה טהורה דחוי לכהן, והא דתני אין מטלטלין היינו בתרומה טמאה דלא חוי לכהנים, ואף דשרי ליתן לבהמה, מ"מ בשבת וי"ט אין נותנים לפי שאין מצרעין תרומה טמאה וקדישים שמאין ביי"ט, והיינו טמאה אין מדליקין בשמן שריפה ביי"ט, וה"מ תרומה טמאה שאין בה כדי להעלות באי ומאה, אבל שי' בה כדי להעלות מטלטלין אותה, והיינו כר"א דס"ל סאה שנופלה היא סאה שעלתה ולכן מעלה את התרומה ותשרף אבל לרבנן תעלה ותאכל וכו', ולכן לר"א מעלין את התרומה בשבת, דכיון שהיא נכרית אי"ז תיקון.

קריאת שם ותלות תרומה בשבת, קורא שם מער"ש שתחול התרומה בשבת דוק קריאת שם בשבת אסורה, ולכן לא קורא שם בשבת שיחול אחר השבת, ור"י בר בון מתחילה אמר דלא יקרא שם מער"ש, אבל הדר ביה דתני דחבית טובי' שיש בה מעשר"ר טבול לתרו"מ וטבוי' מותר בנגיעה לחולין ומעשר"ר, אבל לא לתרו"מ קורא שם בער"ש שלשבת, [אבל עירוב של סוף היום של מער"ש לא מהני בה דאכתי הוי טבל], ואי"ל דמתני' איירי בדיעבד אם קרא בער"ש כיון דתני ר' חייא דאף לכתחילה קורא.

הפרשה כשהוא במקום אחר, תנן בדמאי דמהני הפרשה על פירות שביבתי והוא בבימ"ד או בשדה באופן שפירות התרומה טהורים יא לחוש אם יאמר בער"ש 'משכבר לכשאוכלה' הדמשיתי יא תרומה למפרע, כיון דתרומה טהורה מותרת בטלטול בשבת, אבל לתרומה טמאה אסורה לטלטל בשבת שאינה ראויה לכולם, ולכן צריך שיאמר 'משכבר לכשאניחנה בקרן זוית' והנה אע"פ קדום הפרשה פירות אלו טבל, מ"מ מותר

לטלטל דהלא יכול להפריש את הפירות בשבת, וכדתני דמטלטלין פירות אלו שהיה עליהם תנאי בין טהורים ובין טמאים אף שהתרומה בתוכה, ושי"מ דטבל שיש עליו תנאי מותר לטלטלו וכגון האט דמטלטל את הפירות אף דתליא בהפרשה, והא דהביא רביה ממתי' דתרומה ודאי שמא י"ס ד"ד כיון דאם יבקע הנוד לא יחול התרומה לכך ס"ד הוי מוקצה, [וכשמפריש בשבת פירות טמאים, אינו מפריש ממש, לפי שהיו אסורים לטלטול אלא נותן ענינו במקצתם ואוכל את השאר].

קב הובא במתני' דאין מפנין את החרדל, ואין מפנין את הלחף מין קטנית שאינו ראוי חי אפי' לבהמה, ורשב"ג מתיר בלחף משום שהוא מאלכ עורבים כגון לעשירים שמדלין עורבין לגדולה, [א.ה. ובתוס' שבת קכח. כ' דכ"ש דרשב"ג פליג בחרדל], ואי"ל דנח' כשיש לו עורבים ויש עורבים בשוק דלכו"ע עורבי [א.ה. לכא"ו ה"ה כשאין עורבין בשוק], וכן לא נח' כשאין פה שריבי כלל דלכו"ע אסור, אלא נח' בשאין לו מאותו המין אבל אותו המין מצוי בשוק, דנח' האם חשיב כמי שיש לו.

תני דמטלטלין חרדל מפני שהוא מאלכ יונים וחצב מפני שהוא מאלכ צבאים, ואת הזכוכית שהיא מאלכ נעמיות, [א.ה. וצ"ל דהך תנא ס"ל כרשב"ג והיינו ע"פ תוס' הני"ל], אבל ר' נתן פיק' דא"כ יטלטלו את הזמורות לפי שהם מאלכ פיללים.

ה"ח ה"ב

ביטול מוקצה ע"י ייחוד ללא מעשה, חבילי קש וחבילי עצים רכים כעין ורדים, וחבילי ורדים דסתמן עומדים להסקה אין התקנין למאלכ בהמה מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן ומשמע דמהני מחשבה לחוד ללא מעשה, ומחמת כן יש שאמר דש"מ כר"ח דאמר דהוי עולין עם רבי לחמת גדר ואינו שיררו חלוקי אבנים ומותרים לטלטל ולא הצריכן מעשה, אבל יש שאמרו דשאני חבילי עצים שהם ככסא לשבת עליהם ומן הדין דיהו מותרים אפי' ללא שיהוד, ולכן ביחוד לבהמה ללא מעשה מגי, אבל דחו למ"ד זה דהלא קש כמפוזר אינו ראוי לשבת עליו, וע"כ דמתני' כר"ח.

הובא לעיל בפרק כירה דל"א כל המיוחד לאיסור אסור פי' כל שהיה מיוחד לאיסור שעה אחת כגון שהיה בסיס למוקצה שעה אחת, אסור אף לאחר שמתקבל האיסור, ו"א דוקא שייחוד לאיסור לכל השבת או דבר העומד לאיסור כגון, אבל לא דבר שעמד לאיסור לזמן, ואילה"ק למ"ד כל המיוחד מהא דמטה אבן ע"פ החבית ושירי משום לטלטל מן הצד, ולכא"ו הא דלא הוי בסיס לדבר האסור משום דלא הוי דבר שייחוד, כיון ד"ל דאיירי בשוכת.

לה"ק על מ"ד 'כל שייחוד לאיסור' מהא דמטלטלין סל שלפני אפרוחים כדי שיעלו וירדו [וש"מ דמטלטלין כלי אפי' לדבר שאינו ניטל] ותני דאם עלו מאליהן אסור לטלטלו אף כ"ל ייחוד, ויש שתי' דאיירי במאוס ואליבא דר"י דאית ליה מוקצה משום מחמת מאוס, אבל תני דאפי' סאה ותרקב כלים שאפשר לקנות בקלות, ואי"ל דאיירי במאוס.

תרנגולת שברחה דוחין אותה עד שתכנס אבל אין אוזו בה דאין מטלטלין אפי' מקצת מוקצה, ומדדין עגלים וסייחים ברה"ר ע"י שאזוח בצוואן, והיינו כשהבע"ח צריכים ללך, והתיירו משום צער בע"ח, אבל אם ברחו לא התיירו משום הפסד ממון, אבל תרנגולת אפי' לצרכה אסור כיון דמבזוהת עצמה ונמצא מטלטלה ברה"ר.

האשה מדדה את בנה ע"י שמוחת בורעותיו מאחרי ומסייעתו, ואמר ר' יהודה דה"מ אם נוטל רגל אחת ומניח אחת, אבל אם הוא נגור אסור מפני שנושאתו.

פ"ח ה"א

אין מילדין את הבהמה ביו"ט פי' למשוך הולד מן הבהמה משום שירחא יתירה, אבל מסעדין ע"י שנופח לתוך חוטמו הסתום בריין, ונותן ידו למטה ומקבל את הולד, ושומט דדיה

לתוך פו, ולרשב"א אף מרחמין על הבהמה ביו"ט כשאין הבהמה רוצה להניק הול, ע"י שנותן גוש של מלח על רחמה ומתוך כניסוה לה היא זוכרת צער לידה היא רוצה להניק.

מילדין את האשה, וקורין לתחמה ממקום למקום [כדתנן דאף יוצאת מחוץ לתחום], ומחללין עליה את ה**שבת**, ואמר שמואל דאף עושיין לה מדורה בתקופת תמוז, וקושריין את ה**טיבור** של וּלד שהוא ארוך, שאם לא יתקשר יוכרז בשום דבר יצאו מעיו כשביניהו תדקוק, ולר' יוסי אף חותכין את הטיבור, ורבי השיב ר"א כתי' ליתן לחתוך כשלא ידעו את מנהגה של המיליאת, ואם מנהג אותו מקום.

עושיין כל צרכי חיה בשבת [אבל אי"ל צרכי מילה כיון דתני בפרקין להלן].

שיליא, נשבת עשירין טומנין אותה בשמן לסגולה, והעניינם טומנין אותה בתבן וחול, אבל בימות החול אלו ואלו טומנים בארץ ליתן ערבון לארץ שאף האדם סופו שקיבר שם.

רבי אליעזר

פ"ט ה"א

מכשירי מילה, **לר"א** אומר אם לא הביא כלי מער"ש פ"י איזמל למול את בנו מביאו בשבת מגולה משום חיוב מצוה, ובסכנה ממסכה ע"פ עדים שלא יחסדוהו שמביא צרכי ביתו, וכן כורתים עצים לעשות חמין ולעשות ברזל, ו**לרע** כל מלאכה שאפשר לעשותה מער"ש אלא דוחה את השבת משא"כ מילה עצמה שא"א לעשותה מער"ש, שהיא דוחה את השבת.

קנה דעת ר"א במכשירי מצוה, ר' יוחנן אמר דמתחילה היה סבור דס"ל לר"א דכל שהוא דוחה את השבת אף מכשיריו דוחין, אבל כיון דדריש ר"א היתר קצירה והרקדה היינו מכשירין בשתי הלחם מדכ' ביכורים מביכורים דקרבן העומר מדכ' בחריש ובצלי תשבות', היינו חריש וקצר רשב אבל על מצוה מותר, ש"מ דלא התיר ר"א מכשירין בכל מקום אבל לעיקר הקרבן לי"צ קרא דהוי ככל קרבנות ציבור שקבועין להם זמן, שדוחין את השבת, ולס"ד זה ה"ל דמכשירי מילה הותרו מביום, אבל מילה עצמה ליפ"י מהלכה כמבואר בבבלי, ו**ר"ש בר צחק** אמר דאה"נ ובכל מקום פליג ר"א דהותרו מכשירין, והא דרדשי ביכורים מביכורים, ו"ל כיון דהתיר ר"א מכשירין אלא כשעיקר מצוותו דוחה בשם משום מלאכה, אבל שתי הלחם דאין מלאכה בעיקר מצוותן שאין קרב למזבח אלא לאכילה, לכך בעי גו"ש דניתנה שבת להדחות באפיניו.

הא דתני דלולב ומכשיריו דוחין את השבת אף דאין מלאכה בעיקר מצוותו, ו"ל דמכשיריו היינו להביאו מראש הדקל דאינה אלא מלאכה דרבנן, אבל מלאכה דאו' אינו דוחה, וכע"ז הא דתני שופר ומכשיריו דוחין את השבת היינו להביאו מחוץ לתחום, כדתני אין מוציין את השופר מבחוץ ואין מגרדין מבפנים, ואין מפרכין עוקצין שבו לתקנו לשופר, והני מלאכות אסורות דהם מלאכות דאו' [משום מכה בהיטוי].

ר' יונה אמר דאין לשנות למתני' כיון דמת' ר' ור"ע הלכה כר"ע מחבירי, ואילו בברייתא הורה רבי כר"א להביא איזמל בשבת, אבל ר' יוחנן תמה למה הורה רבי כר"א, ושמע מר' יהודה הגדור ששמל את הניקנות דרבי שחיתו היינו מבבוי שאינו מופלש שיש לו ג' מחיצות, היתר בלחי וקורה, והא דאסור לטלטל מהמבוי לבתים כיון דאי"ל דאיתר בלחי וקורה דא"כ מה הוצרך רבי להתיר, אלא ו"ל דהאיזמל והתינוק שבתו במבוי, והנה **כלים ששבתו בחצר** מותר לטלטלן בשבת, וכלים ששבתו במבוי מתחילה יש שהסתפקו והשיב ב' **יוסי בשם ר' יוחנן** כשעסקו בהלכות עירובין דשרי, [אבל כשעסקו בשבת לא השיב דר"י משיב ע"ד כל דברי במקומן], אבל **לרב** אין מטלטלין כלים ששבתו במבוי אבל כלים ששבתו בחצר מטלטלין, ונח' רב ור' יוחנן לשי' **בקורה במבוי בלא שיתוף** לר' יוחנן הקורה מותרת דס"ל דמבוי מתר בלחי וקורה אף שאין בתים פתוחים לחצרות שבו ולא שנתפתו בו, וה"ן מותר לטלטל כלים ששבתו בו [ושיתוף מההיתר לעשות את כל המשותף איתן], ו**לרב** אין הקורה מותרת בלא שיתוף דאי לא שנתפתו ואסור לטלטל מהבית למבוי הוי ככילו הבית סתום וה"ן ס"ל לרב דאין מטלטלין במבוי אלא בד' אמות.

מחיצה ע"י בני"א, אמרו בשם ריב"ל דמותר להביא סכין של מילה ע"י 'חולה' פי' מחול דהיינו מחיצה של בני"א, ובר מרינה שאל לר' אמי ואסר לו, ואח"כ שאל לר' סימון והתיר לו, והקפיד ר' אמי הדלא נשאל לחכם ואסר לו

ישאל לחכם אחר שמא יתיר, [אבל אי"ל דתחילה שאל לר' עילאי ואח"כ לר' אמי והקפיד ר' סימון, כיון דנשאל לחכם והתיר ישאל לחכם ויאסר], וכן ר' מנא לא התיר לר"ש בר אבדומי להביא את הסכין למילת בנו ר' ששעה כך שמו, אלא אמר שידחו למחר, וכן ר' יצחק בר"א מוחה כיון דזכרו להביא בשמיים ליתן ליין לאורחים, ואילו את הסכין שחכו, אבל ר' **רימיה** אמר כשנשכחו **מפתחות** **ביבמה"ד הנוגד** דאין 'חולה' אלא שלא לדעת הבנ"א, דאי מדעת הוי כבונה מחיצה בשבת, וראיה מדתניא ד'חולה' הוי כל שנעשית בין לדעת ובין שלא לדעת וצ"ל דהני' אין חולה אלא שלא לדעת כגי' הבבלי, אבל א"י כגי' דאף לדעת, מ"ט לא אמרו דמיניה ראיה לר' סימון, ובבבלי מתיר אף לדעת.
ר' יהודה בר פזי הורה כשנשכחו המפתחות הנ"ל להביא במנעלים דאין דרך הוצאה בכך, ור"ח בר פפא הורה להביא במנעלים דרך 'חולה' דלא התיר אלא בשבות דשבות.

אין להוכיח ד'חולה' אסור מדתני ר"א דאם לא הביא כלי מער"ש מביאו בשבת מגולה ואי 'חולה' מותר מ"ט התיר להעביר דרך הר"י, אבל אי"ל כן כיון דלעולם מהני 'חולה', והא דלא התיר ר"א ע"י 'חולה' כיון דאי אתה מצריך להביא ע"י חולה אף כל אדם לא יביא בע"ש, ויבואו להביא אף שלא דרך חולה.

קן הבאת סכין בער"פ שחל בשבת ועבודה בקדשים, כששכחו להביא סכין מער"ש, ואמר הלל הניחו ישראל דאם אינם נביאים אבל הם בני נביאים ומדי כ"א הביא הסכין בגיזת הטלה ובקרני הגדי' ונמצא בהנהמה מביאה את הסכין, וכשראה שעשו כן נזכר דשמען כל משמעהי ואבטליין, [ואמרו דכל תורה שאין לה בית אב אינה תורה י א לא נזכר הלל ששמע כן], וש"מ דתליית סכין אינה עבודה בקדשים אף דאסר בהם עבודה דכ' לא תעבוד בככור שור' וילפ"י מינה לפרה אדומה, דאסרה בעבודה דילפ"י לה מעגלה ערופה דכ' בה 'אשר לא עובד בה אשר לא משכה בעול' דתני בה רשב עליה פסולה, וכן אם נשען או נתלה, וא עבר בה נהר וכן קיפל עליה המוסירה או שנתן טליתו עליה, וש"מ מסיפא דהתם גבי פרה דכל עבודה שהיא לצורך קדשים אינה עבודה דתני סיפא עשה לה סנדל לרגלה בשביל שלא תחליק, או פרס טליתו מפני הזבובים כשרה וכו'.

אין להוכיח ד'חולה' אסור מהא דלא התיר הלל 'חולה', כיון דאפי' אין 'חולה' שרי ששאם כשם שנעלמה מהלל הלכה דשמעיה ואבטליין, ה"נ נעלמה ממנו הלכה ד'חולה' וכדאייתא בפסחים פ"ו ה"א שנעלמה ממנו מפני שהיה מקנטרן בדברים.

הא דנעלמה הלכה מניני בתירא [האם שוחטים את הפסח בער"פ שחל בשבת], ומחמת כן מינו את הלל לנשיא, אף דאין ב' שביעיות היינו יד' שנה שאין בהם יד' ניסן ובש"ע א.ה.ה. בבואור הגרח"ק בפסחים כ' דאפשר דהני' היא ג' שביעיות וע"ע ב"פ"ע ערקיין, היינו כדי ליתן גדולה להלל.

מכשירי קרבן בשבת, **לר"א** דוחין את השבת כקרבן, ו**לרע** אין דוחין את השבת, והוכיח ר"א מאימורי ציבור דאפשר להקטירן במו"ש דוחין את השבת, ואמר ר"ע דאין להביא איכה מכשירין שאחר שחיתה שדחתה את השבת, למכשירין קודם שחיתה שלא דחתה השחיתה את השבת, ובבבלי אמרו דדחי ר"א בקו"א דאם אחר שחיתה שרי ודאי דקודם שחיתה שרי דאי ליכא מכשירין ליכא שחיתה, עוד דחה ר"ע דשאני קודם שחיתה דאם ימצא הזבח פסול נמצא דוחה בלא שחיתה, וכן הוא דפליג ר"ע גבי מילה דשמא יתלה התינוק ונודחית מילתו, עוד אמרו דלדוקא קרבן עצמו ס"ל לר"ע דדחי שחיתה, אבל אי נפיל מזבח אין מתקנין אותו בשבת דמין מזבח ראוי לבנות מאתמול ומיעודו' ל' גבי פסח ולא במזבח, וכדנח' ר"ע ור"א בהזייה של שביעי' שנפל בער"פ שחל בשבת, דר"ע אוסר דמין הזייה ראויה מאתמול, [וכע"ז מ"א] בנוודיה לו יבולת בשבת, דמין יבולת ראויה לחזכתה מאתמול].

פ"ט ה"ב

צרכי מילה בשבת, מוהלין ופורעין ומוצצין ונותנים עליה אופס לפגית' תחבושת, ואמן לעכב את הדם, ואם לא שזק מע"ש וטעם בשיניו ונותן, ואם לא טרף יין ושמן שהיו נותנים לרפואה, נותן זה ולעצמו וזה לעצמו, ואם נתערבו מלמטן מע"ש, הסתפק ר' יוחנן האם יחזור ועירבן.

אין עושיין חלוק לכתחילה שהיו נותנים כעין כיס דחוק על ראש הגיד עד העטרה וקושרים שם כדי שלא יחזור העור לכסות את הגיד, אבל כורך עליה סמרטוט, ואם לא התקין מע"ש כורך על אצבעו דרך מלבוש, דרך שיני מחול, ומביא אפי' דרך חצר אחרת.

לר"ע דרשי' מ'המול ימול' אחת למילה ואחת לפריעה, עוד אמרו אחת למילה ואחת לציצית, המכביס, אבל לר' ישמעאל דאיכא לשונות כפולים ודברה תורה כדרכה פי' בשלשון בני"א, כדכ' הלוח' הלכת', ונכסוף ונכספת', גנב גנבתי, י"ל דדריש ב' מילות מדכ' 'או אמרה חתן דמים למולות', לשון ריבוי אחת למילה ואחת לפריעה אחת למילה ואחת לציצים.

רב דריש מ'המול ימול', דהנוגד מהול צריך הטפת דם, וכן דרישאל ערל לא ימול ודרשי שהמהול ימול, ואצ"ל דעכו"ם ערל אינו מל, ויש שאמרו דאין עכו"ם מל דכ' 'ואתה את בריתי תשמור', כל כיוצא בך.

ישראל מל את הכותי, וכתיב הרוצה למול ישראל, י"א דאינו מל לפי שמכין לשם הר גרזיזים דמות יונה שמצאו בהר גרזיים ועובדין לה, ו**ר"א** דאף כותי מל את ישראל כיון דמילה לא בעי כוונה.

קן המשוך שמשככה ערלתו וכיסתה את העטרה, לר' יהודה אין מלין אותו שלא יבוא לידי סכנה שיבוא לידי כרות שפכה, ו**לר' יוסף** מלין אותו, דהרבה משוכין היו בימי בן כוזביא וכולן מלו וחיו והולידו גנים ונבות, והמשוך והנוגד מהול ו**גר שנתגייר מהול צריכים** הטפת דם ברית.

רשב"א אמר דלא נב' ב' שוב"ה על הנוגד מהול שהוא צריך להטיף דם ברית, מפני שהיא ערלה כבושה, אלא נח' על גר שנתגייר מהול דלב"ש צריך להטיף ולב"ה אי"צ, ואמרו הדלכה כדברי התלמיד דהיינו רשב"א, אבל לר"י אף בגולד מהול מח'.

מילה נולד מהובל **בשבת** רב הורה דמלין אותו בשבת מדאמר רשב"א 'מפני שהיא ערלה כבושה' דמשמע שהיא ערלה, ור' אבהו ס"ל דאין מלין כיון דאין מטיפיין דם ברית אלא מספק, וכע"י"ז לא רצה המוהל להטיף דם לבן ר' אדא בר אהבה ומת בנו שמשמש בו אביו להטיף דם, שלא הי' בדיק בזה, ור"א דנעשה פצוע דכא, ונתענה עליו ומת, ור"א דנעשה כרות שפכה ונתענה עליו ומת.

פ"ט ה"ג

מרחיצין את הקטן בחמין לפני המילה ולאחר המילה ומרחיצין היינו מזולפין עליו ביד אבל לא בכלי כדי שיעשה בשינוי, ואף דרפואה בשבת אסור הכא היתרו מפני הסכנה, **א"כא דתני מרחיצין את המילה** ואף שעושה רפואה אבל אין מרחיצין כל גופו, **וא"כא דתני מרחיצין את הקטן** לא גופו וכן הלכה, וע"כ דמרחיצין כל גופו, דתני שמואל אין מונעין לא שמן וחמין מע"ג מכה בשבת שאינו ניכר שעושה לרפואה, וכע"י"ז אמר ר' יוסה [דא"ל ר"ז שישנה -] מזולפין מים ע"ג מכה בשבת, ואי תני מרחיצין את המילה מאי נ"מ בין גדול לקטן.

הלכה כראב"ע דמרחיצין את הקטן אף ביום השלישי, אבל ת"י ס"ל דמרחיצין אחר המילה רק ביום ראשון, ולא אח"כ, דכ' 'יהיו ביום השלישי וגו' כואבים' ולא כתיב בהיותו כואב, והיינו בשעה שכל אבריהם כואבים ושירי אף לרוחץ כל גופו.

ציוו לילודות דכל רפואות שעושיין לחינוק בחול, יעשו בשבת, ואפי' ביום השלישי שחל בשבת, ופי' שמואל מפני הסכנה אף מחממים לו מים בשבת, אבל במתני' משמע דרק מרחיצין בחמין שהוחמו מער"ש.

רפואה בשבת מחמם אדם אלונטית ונותן על מעי ששבת דאף דרך בריאן כן, **ולקחת עריבת חמין ולתת על מעני**, י"א דאסור, דניכר טפי דהוי לרפואה, ח"א שמא ישפך עליו ונמצא רוחץ בשבת, ו**לריב"ל** אף עריבה שרי.

ספק בן ח' חודשים דהוי כאבן בעלמא דאסור לטלטלו כמבואר בבבלי אין מילתו דוחה שבת.

אנדרוניוס, **לח"ק** אין מחללין עליו את השבת דכ' 'וכל ערל זכר' והא דהוסיף זכר ליפ"י עד שיהא כולו זכר, ור' יהודה מתיר למולו בשבת, כיון דכ' גם 'זכר' וגם 'ערל' ומשמע אפי' מקצת ערל, והא דאמר ר' יהודה ד'אף הסומא' פטור מראייה' כ' ראה', והיינו מלבד חש"ו טומטום ואנדרוניוס, מראייה' כ' ראה', והיינו מלבד חש"ו טומטום ואנדרוניוס,

משמעו דאנדורגינוס אינו זכור, י"ל דשאני התם דכ' כל זכור].

פ"ט ה"ד

קַח הַיּו לְבַב תִּינוּקוֹת לְמוֹל, בער"ש ובשבת ושכח ומל את של ער"ש בשבת חייב כפי שיבתאר, ואף אליבא דר' יהושע דהלן, ואם היו לו ב' תינוקות **בשבת ואחר השבת ושכח ומל** את של אחר השבת בשבת **לר"א חייב, ולר' יהושע** פטור.

טועה בדבר מצוה בתינוקות ובפסחים, אמרו דתנא דמתני' כר"מ דטועה הדבר בשבת ומצוה פטור דמשע סביפא דרוקא שלא טעה מצוה אבל אם עשה מצוה והיינו שהגיע זמנו למול פטור, והא דברישא לכו"ע חייב ל"ל כיון דאיירי שמל תחילה את של שבת בער"ש דאין עליו כלום בשבת ולא הוי טועה אלא שגג בעלמא, **ודבר שאין עשייתו מצוה מח' ר"א ור' יהושע**, אבל לר"ש דבר שבעשייתו מצוה מח', **ודבר שאין בעשייתו מצוה חייב עליה** ויתבאר לקמן בדעת ר' יוסי בטועה בדבר מצוה.

דאן גפי' דפסחים וזבחים ששחטו לשם פסח בשבת בער"פ שחל בשבת תאם אינם ראויין לקרב לפסח חייב, ואם ראויין לפסח ר"א מחייב חטאת ור"י פטור דנביד מצוה בשחיטת הקרבן, ואף דנשחט של שמו, מ"מ לא נפסלו אלא דלא עלו לבעלים לשם טובה, וא' ולשם פסחים פסול, י"ל דר"י לשי' דכשר], ותנן התם דאמר ר"א דאימורי ציבור וינכחי דקריבים בשבת, והשוחט קרבן ציבור בשבת חייב, ואיל ר"י דשאני דבר שיש לו קצבה [כפי שיבאר], והאי תנא ר"ש דס"ל דדוקא סבור שהוא פסח פטר ר"י, אבל לר"מ אף סבור שהוא קרבן ציבור פטור, ואף דפליג ר"מ על ר"ל בדבר שיש לו קצבה מ"מ לא פטר ר"י אלא בשהיה שה תמים, ובן שנה, ושלמים, וראוי להשתנות לשם פסח, וש"מ דלא פטר ר"ש אלא בדבר שאין לו הקצבה לאפוקי השוחט לשם אימורי ציבור, **ודבר שזרכו להתחלף בפסח**, **ודבר שיש בעשייתו מצוה כדאמר ר"ש במח' בתינוקות הג'.**

הפי' בדבר שאין לו קצבה, י"מ דלא נתנה תורה קצבה כמה פסחים ידוח את השבת בכל שנה משאי"כ קרנות הציבור ולא היה לו לטעות, ונ"מ אף אתה יכול לעמוד על מניינן ושפיר יש בו כדי לטעות, משא"כ קרנות ציבור שיועד כמה הוקדשו, והוכיח ר' יוסי כמ"ד דלא נתנה תורה קצבה בתינוקות דל"ש בהו אין אתה יכול לעמוד על מניינן.

ר' חסדא אמר דילפי' מתינוקות לפסחים לדעת ר"ש אינו פטור אפ"כ איב' ב' תינוקות דאי תינוק אחד אינו טועה אלא שוגג, דה"נ פסחים הייתה תבורה שעדיין לא שחטה.

הנה ר' ינאי אמר דרישא דב' תינוקות בער"ש ובשבת אלא כשמל את של שבת בער"ש, ואמר ר"ז דאתי לתרץ סיפא לרישא דלא תקי מ"ט ר' יהושע פטור בסיפא וברישא לכו"ע חייב, וכיון דמל בער"ש אינו טועה אלא שוגג, **אבל אם מל בשחרית** בשבת את של שבת, אליבא דר' ינאי, **לר"ז פטור דאף בכר"ג** הוי טועה, **ולר' בא** אף בכה"ג לר' לר' ינאי דחייב ר' יהושע, והא דלא תני' ר' ינאי דאיירי כשמל בשחרית דאתי למימר מ"ט החלף ולקמן יתבאר ע"ב בסתירת רישא לסיפא, **וצ"ל דר' ינאי אליבא דר"ז פליג על ר' חסדא** הג"ל וס"ל דאף אם אין תבורה שלא הקריבה פסחה, מ"מ כיון דהקריבו היום הוי טועה ואי"ל דלא נח, ור"ז דאירי אליבא דר"מ, רע' חסדא אליבא דר"ש, כיון דאר' לר"מ אליבא דר"ש רע' שיעור של תבורה אחרת, והלא לא נח' אלא בסיפא, אבל לא נח' האם של שיעור.

קט סתמא דגמ' פליגא על ר' חסדא וס"ל דר' יהושע היה פטור אפי' ליכא תבורה אחרת ולפי"ז אמרו דילה"ס האם הני תינוקות דמתני' הוו דבר שאין לו קצבה, וא"כ אפי' אין לו תינוק אחר למול הוי טועה, ואם הוו כדבר שיש לו קצבה בעי דיהא לו עוד תינוק למול, **הוכיחו** דהוי כדבר שיש לו קצבה, מר' ינאי דתי' לרישא וסיפא מ"ט ר' יהושע לא פליג ברישא דאיירי ברישא שמל את של שבת בער"ש דודאי הוי כדבר שיש לו קצבה ולא פטר ר' יהושע בתינוק אחד.

יש שתי' לקו' מרישא לסיפא, דאיפוך מתני' ונח' ר"א ור"י ברישא בהיה לו אחד בער"ש וא' שבת, אבל בסיפא א' בשבת וא' אחר השבת לכו"ע חייב.

דעת ר' יוסי בטועה בדבר מצוה, לר' יוסי אפי' אין בעשייתו מצוה, והואיל וטועה בו לשם מצוה פטור, כדאמר ר' יוסי דחוזר אפי' על ציצין שאין מעכבין את המילה [אבל לרבנן חוזר רק על המעכבין], וכדאמר ר' יוסי דהיוצא בלולב ביו"ט שחל בשבת פטור אף דכבר יצא יד"ח משעה שהגביה ומשום דכך היה מנהג אנשי ירושלים, ומהא

דאמר ר' יוחנן על ציצין שהם הידור מצוה, ה"נ היוצא בסכין של מילה והיוצא במצוה פטור.

פ"ט ה"ה

קטן נימול לח' מימים, ט', י', יא, יב', לא פחות ולא יותר, **לשמונה** כדרכו, **לתשעה** כשנוול בין השמשות דמונה ח' מיום המחרת ונמצא ממול לט', **לעשרה** ביהש"מ של ער"ש, **לאחד עשר** יו"ט אחר השבת דאינו נימול עד שני בשבת, **לשבע עשר** ב' יו"ט של ר"ה לאחר השבת.

יש קטן שמלין אותו בן יומו, שילדתו אמו ואח"כ נתיגירה ומלין אותו משום גירוח, [אבל נתיגירה ואח"כ ילדתו נימול לשמונה דהוי כישרא גמול].

הא דאין מלין בביהש"מ את הנוול בביהש"מ ומצא ממול לשמונה, ואף דאין מלין בלילה, שמא ס"ל לירו' דאפשר למול בספק לילה, ומ"מ י"ל כיון דר"א לכיון זה בזה דשמא יקדים והא ביום ז'ה, וכמ"ד דביהש"מ הוא כהרף עין, בריש מס' ברכות, [וכדאמר ר' זחי ליעקב איש כפר נבוריא דנשיהם לא יכולים לעבור בשער אחז].

החולה אין מלין אותו עד שיבריא, ואמר שמואל דבאחזתו חמה נמול לל' יום מיום שיבריא, אבל אי"ל דמשיברא מלין אותו מיד, ובאותם ל' יום אין מאכילין אותו חלב חיטה של תרומה ולא סכין שמן תרומה, דהוי כערל שמתו אחיו מחמת מילה, ומ"מ לא נפקי מתורת כהנים ולכן נשיהם ועבדיהם של ערל הוה"נ נשא אוכלים בתרומה.

ממתי נחשב ערל אין נחשב אלא מיום השמיני, וליל השמיני כימוה דהוי ככנסס לרל להעשר ואף לילה לאו זמן הקרבה מ"מ הואיל ומחר ראוי מעתה נאסר, ונ"מ דאין מאכילין אותו חלב תרומה ולא סכין שמן תרומה, וכדתנן דכל שבעת הימים מלבד ליל שמיני ואילן מותר להאכילו חלב תרומה ולסוכו שמן תרומה.

פ"יט ה"ו

ק' ציצין המעכבין את המילה היינו בלי החופה את רוב העטרה המפקת את הגיד וממנה משפע יורוד לראשו, ואם חופה רוב אותו שיפוע היר אלו מעכבין את המילה, ואינו אוכל בתרומה, ופי' דהיינו אפי' רוב גובהה של עטרה ולא בעי רוב היקפה במקום אחד.

תינוק בעל בשר ונראה בשר מערלתו למעלה וכאילו אותו בשר חוזר וחופה את הגיד, מתקנו מפני מראית העין, ואמרו דבזדיקן אותו בשעה שמתקשה דמתוך הקישי מתפשט בשרו.

מל ולא פרע כאילו לא מל והוי ערל לכל דבריו, ומל בשבת ולא פרע ענוש כרת, ואמרו דה"מ אם א"א למרק לעשות עוד פריעה בשבת דנמצא מל שלא לצורך, אבל אם אפשר למרק במקרק אחר ואינו חושש והראשון גם פטור, [אה.]. לכאו קמ"ל דשני יכול למרק, ועי' שו"ע רסו' ד', דאין גנים מוחלים, ואי נימא דהתי' כלפי הראשון צ"ע דאם אפשר למרק אף הראשון יכול].

על אלו ציצין חוזר, כשעוסק במילה חוזר אף על ציצין שאין מעכבין את המילה, אבל לאחר המילה י"א דאינו חוזר, ואמר ר' יוחנן דלר' יוסי חוזר אף על ציצין שאין מעכבין את המילה אף לאחר שפירש מהמילה כדאמר ר' יוסי דהמוציא בלולב ביו"ט הראשון של חג לרה"ר פטור, ופי' משום שהיה טרוד במצוה והטועה בדבר מצוה פטור, וכיון דאמר ר' יוחנן דלר' יוסי חוזר אף על ציצין שאין מעכבין אף סכין של מילה וכן מצה שהוציא לרה"ר פטור.

תולין

פ"כ ה"א

משמרת לטן בה שמרי היין, ועשויה כמין שק ומכניס תוך שלו לכלי ופי השק מוחם על הכלי, לר"א תולין אותה ביו"ט, ונותנין לתלויה בשבת דס"ל אין דרך ברייה בכך, אבל בשבת אין לתלותה דהוי כאהל, **ולתכמיץ** אין נותנים לתלויה בשבת אלא ביו"ט דצורך אוכ"נ התור ביו"ט, ומתני' כחכמים דר"ג בפ"ק דביצה דשרי להו אליבא דב"ה ברייה ביו"ט.

אהל עראי, הנה ר"א וחכמים דנח' בפקק החלון לעל פ"ז לא נח' באהל עראי מתחילה דאסור לעשותו, אלא נח' במוסיף על אהל עראי דלר"א אין מוסיפים ביו"ט ואיי"צ לומר בשבת, ולחכמים מוסיפים בשבת ואצ"ל ביו"ט, היינו כג' התוספתא, והנה לפשטות הסוגי' לעל פ"ז אף לרבנן בעי קשור ולפי"ז צ"ל כג' הנגמ' אבל בדיופין ר"א וחכמים, והיינו דחכמים התירו רק ביו"ט ור"א אסר אך ביו"ט, אמנם בתוספתא בסוכה משמע דפליגי גם גבי שבת ולא בעו חכמים קשור אלא בנגר, ולפי"ז הא

דנח' בממשרת אף דהוי תוספת אהל עראי כיון דאינו פרוס אהל מלמעלה, וכה"ג ס"ל לתכמים דשרי, ומ"ט אסרו כיוון תלות ביו"ט [וס"ל למנ' דהיכא דאינו עושה גג להגן אי"ז חשיב אהל בעושה הגג לבדו], וי"ל דאיירי במשמרת חדשה שמכשירה לכלי ואיכא משום דיקון מנא, ואילה"ק דמחלפא שמייתה דר"א דאי נימא דר"א שרי לתלות על חדשה איכא תרתי משום תוספת ומשום דיקון מנא, ומ"ט בפקק החלון דאיכא חדא רק משום תוספת אהל ומ"מ אסר ר"א, כיון די"ל דר"א אתיא כר' יהודה דאף מכשירי אוכ"נ התירו ובעלמא ס"ל לדר"א דאסור להוסיף על אהל עראי.

ר' בא אמר כדברי הממיתר ובלבד מלמעלן דשרי להוסיף דוקא מלמעלה, א"ן דקרי מלמעלה למטה פ' דניח קודם את המשמרת ואח"כ יתן הכלי כדאמרו בהבנה דבגין לשעה מלמעלה למטה שרי, וכדוהו בימי ר' יהודה רב פי שיהא אהל פרוס ד"ל **אמות** מאתמול והוסיפו לפרוס לכלי ולפי בתרא הגי' ל"ל דהוי פרוסין מלמעלה ע"ג יתדות ושלוש הלטה, וסברו דר"י בן פוי ס"ל הכי, אבל מצאו דס"ל דאין היתר אא"כ היה פרוס רובו.

הנוטע אהלין בשבת שמונחים ע"ג יתדות ונוטען י"א דחייב משום בונה, וי"א דאינו אלא כפורס ומקפל ואין כאן משום בונה.

פרוכת שעל ארון הקודש מותר למותחה כיון דהיא פרוסה מער"ש נעשה כפוחת ונועל בשבת.

המשמר חייב משום בורר, ור"ז הק' דלכאו' מסתבר דחייב משום מרקד וני"מ להתראה, דהוי כמרקד שהקמח למעלה וסולת למטה ה"ן יין למטה ושומרים למעלה, אבל מ"מ שמעי' דחייב משום בורר כיון דנותנין לתלויה ביו"ט דהוי כבורר שהותר כדרכו בחיקו ובתמחויו, **ולתכמיץ** אין מרקדין בתחילה ביו"ט, ואף אין שונין להרקיד ביו"ט אלא רק נותן לאחורי הנפה כשנפל בה ביו"ט ציור וכדו', **ולתני' ר' יהודה מכשירי אהל נפש** והותרו ביו"ט כמתקן את השפור לצלות בו, ולר"י כ"ש שהתירו הרודה, וחכמים דאסרו מקרא קצירה וסוחינה והרקדה משום דאפשר לעשות מעיו"ט לביים מרובים, אבל לר"א אפי' אפשר קודם יו"ט שרי ביו"ט אף הוי מכשירי או"ג, ואכתי ילה"ס לרבנן האם התירו לשנות הרקדה לאחורי הנפה דאפשר לעשות מעיו"ט, א"ן מרקדין בשינוי אף דאפשר לעשות מעיו"ט, והסתפקו האם מותר לשנות כיון דאין כ"כ צורך בכך.

פ"ב ה"ב

ק"א נותנים מים ע"ג שמרים שנתנן במשמרת מער"ש בשביל שיהיו השמרים צלולים ויזובו המים עם היין שבשמרים, **ומסניני את היין** מהקסמין שבו בסודרין ואיירי כשראו קצת לשנות בדוחק, דאי אינו ראוי לכל הוי בורר, ובלבד שלא יעשה את הסודר כמין תיק, ויילה"ס האם מותר לכפות הסודר ע"ג כ"ל דנמצא כשנפץ היין נעשה מין תיק מאיליו, עוד אמרו דמסנני בכפיפה מצטרית לכפיפת נגרים, והיינו כשמטה על צידה, אבל לא יעשה בשבת כדרך שעושה בחול.

נותנין את הביצה במסנתת של חרדל והיינו דמפרידין את החלמון מהחלבון, ושרי משום דא"ז בורר דאיי"צ לחלמון האכילה אלא לפיות את המאכל ולא חשיב בורר, ומ"מ לא שרי אלא בשינוי ע"י מסנתת של חרדל.

גוש של חרדל, י"א דממעך ביד ולא בכלי דבעי שינוי, **ולר' ינאי** בכלי אבל לא ביד, וא"ל ר' יוחנן דאפי' לכלבים אין עושין ביד וזואי דביד הוי שינוי, ונ"א בין ביד בין בכלי.

עושין **יינומלין** בשבת מין שקקה שעוורב בו יין דבש ופלפלין, ולר' יהודה בשבת עשה רק בכוס שרוצה לשנות בה, וביו"ט הקילו אף בלגין, ובמועד בחבית, ולר' צדוק הכל לפי הארוחין.

פ"כ ה"ג

חלתי אין שורין אותה בפושרין ושותין את המים לרפואה משום עובדין דחול, אבל אין כאן משום רפואה משום הדואו מאכל מקצת בריאים, אבל נותנים אותה לתוך החומץ ומטבל בו פתו, ופי' דהיינו שנותן לפניו ומטבל בו פתו אבל אין לשרות. **לר' הונא** ה"מ דאין שורין לתוך פושרין דהוי דרך חול, אבל שורין בצונת מותר, **ולר' בשם ר' ינאי** אף לא לצונת, והא דתנן אין שורין בפושרין יחידאה היא כר' יוסי ולא קיי"ל הכי.

מותר לשתות מין חלתיני בשבת ואין לחול לרפואה דהוא מאכל מקצת בריאים, עוד אמרו דחלתיני מאכל בריאים, והאוכל משקל זוזא מסתכן ועורו מתקלף מחמת חום הגוף, ור' בא אכל כן ופרש לנהר להצטנן.

כרטישין אין שוררין אותן במים כדי שתצוף הפסולת מעלה משום בורר, ולא שפין אותן להסיר הקליפה משום דש, אבל נותן הוא לתוך הקערה או לכלכלה אף דפעמים הפסולת נופל דרך התקבים ונמצא מתברר מאיליו.

תבן אין כוברין אותו ולא יתן במקום גבוה בשביל שירד המוץ משום מרקד, אבל נוטל בכברה ונותן לתוך האבוס ופעמים המוץ נופל מאיליו.

פ"כ ה"ד

טלטול מאכל בהמה, **לר'** יוסי גורפין מלפני הפטם שור שמפטמן אותו ומסלקין לצדדין לפי שעדיין הוא ראוי לשור הריעי' שרועה אינו מעונג כשור הפטם, ואינו מקפיד על מאכלו, ו**חכמים** אוסרים.

נוטלין מלפני בהמה זו ונותנים לפני בהמה אחרת, ודוקא מין במינו, או מין בשאינו מינו וה"מ כשנוטל לראוי לו כגון דנוטל מלפני חמור לפרה שהחמור אינו מטיל רירין באוכל, אבל לא פרה לחמור, וכן תני דנוטל מבהמה שפיה רע לבהמה שפיה יפה ופיה רע היינו חמור שאוכל אף קוצים וברקנים, ואינו מטיל רירין.

פ"כ ה"ה

הקש שע"ג המיטה דסתמא עומד להסקה לא יענענוו בידו הדיו מוקצה, אבל מנענעו בגופו בכתפיו כשבא לשכב וטלטל מן הצד הוא דלאו שמה מטלטל, אבל לא יענענוו באצילי ידיו [ואי' ר' ינאי למסתפק בד"ז] שיקרח ראשו ותקנעו פרנסתו וישפכו צנינים על ראשו ויפול ביתו של המנענע דרך אצילי ידיו], ואמרו דה"מ כשלא ישן עליו מאתמול, אבל אם ישן עליו מאתמול הוי כגופה של מיטה ומותר בטלטול, וכע"ז **ואם היה מאכל בהמה או שהיה עליו כר או סדין** דגלי דעתיה דאקצייה לשכיבה תורתו כלי עליו, מנענעו בידו, וה"מ לעני הרגיל לישן כך אבל עשיר שאינו רגיל היו מוקצה.

קִיב מכבש ב' לוחות ארוכים וכבדים שסודרין גבדים על התחתון ומורידין העליון עליו וכובשים את הגבדים ע"י יתדות, ומעלה ומוריד כפי רצונו וכובש ביתד שלא יעלה, ואם הוא **של בעלי בתים מתירים** הדיו צורך בהם אבל לא כובשין דעשו למכבש כחותמות שבקרקע דנהת אף לחכמים דנח' על ר"מ וס"ל דאין לפחות את הבית להוציא פירות [אבל לר"מ פחותין]. מ"מ ס"ל דבי"ט חותמות שבקרקע מפקפקין מנענע, ומתיר את הקשר ומפקיעין את החבל לסתור עבותו, ומתירין וחותרין את החבל, אבל בשבת מפקפקין ומתירין אבל לא מפקיעין ולא מחתקין, [אבל בכלים שרי בשבת ואצ"ל ביו"ט], וכן ש"מ דמכבש הוי **קרקע**, כיון דאין מתירה בכלים נע"כ צ"ל דהוא קרקע מדנאסר משום סותר דתני סיפא **מכבש של כובסין** לא יגע בו שעשוי לתקן הבגדים ותוחבו בחוקה ומיהדק, והתרה שלו דמי לסתירה, וכיון דאסור לתתיה לא יגע בו, ואפי' לצורך גופו אסור דהוי מוקצה מחמת חסרון כס, ולר' יהודה אם היה מותר מער"ש מתיר כליו ושומטן.

נוטל

פ"כ"א ה"א

טלטול אגב דבר אחר, נוטל אדם בחצו, את בנו והאבן בידו ול"א דמטלטל לאבן, וכן כלכלה והאבן בתוכה ול"א ההכללה בסיס לדבר האסור, כיון דאבן לא חשיב לגבי תינוק ולכללה, אבל לתני דבית רבי איירי בכללשה שאולכין ואבן בתוכה דהוי בסיס לדבר האסור והומתר, ואבן ב"א תינוק דשרי כיון דהוי כקמיע מומחה.

תרומה טמאה מטלטלין אותה אגב הטהורה ואגב החולין אבל לבדה אין מטלטלין דהוי מוקצה.

לר' יהודה **מעלין את המדומע בא' ומאה**, ואף דאסורה באכילה לורים עד שיעלה את התרומה, מ"מ ס"ל לר"י דשרי להעלות משום דס"ל כר"א דאמר' סאה שנפלה היא סאה שעלתה, והוי כאילו היא אינכת ולכן לא הוי תינוק.

פ"כ"א ה"ב

ניערו מוקצה מע"ג בסיס, אבן שע"פ החבית ששכחה שם מטה את החבית על צידה ונופלת, וכן מעות שעל הכר, אבל חבית בין החביתו מגביהה ומטה על צידה ובאופן שהניח את האבן מתחילה, איכא מ"מ לעיל פ"ג ה"ו, דאף שהוסרה האבן אמת' החבית אסורה בטלטול משום בסיס.

כר שיש עליו לשלשת דבר טיפוף כגון רוק או רע, מקנחה בסמרטוט, אבל לא יתן מים דסתם גבד שרייתו והו כייבוס, ואם היתה של עור אף ונותנין עליה מים עד שתכלה.

עצמות וקליפין שע"ג השולחן, **לבר"ה** מעבירין ביד משום שראויין למאכל בהמה ול"ל מוקצה כר"ש, ו**ב"ש** אית להו מוקצה כר' יהודה ומסלק הטבלה כולה ונוערה.

מעבירין מעל השולחן **פירורים** אפי' פחות מכזית, וכן לר"ש **מעבירין שרביטין של אפונים** ושל **עדשים** מפני שהם מאכל בהמה וכר"ש דלית ליה מוקצה.

ספוג אם יש לו עור בית אחיזה מקנחין בו, ואם לאו אין מקנחין ונסחט בין האצבעות, ואמרו חכמים דכשהוא יבש מטלטלין אותו אפי' כשאיף לו בית אחיזה ואף שאין מקבל **טמאה** ולא תורת כלי עליו, מ"מ לענין שבת הוי תורת כלי עליו.

חבית

פ"כ"א ה"א

חבית שנשברה מצילין ממנה מזון ג' סעודות אבל יותר אסור דמתוך שבהלו על ממנו יבוא לתקן, [ועי' תפא"ד דאחרים שאינם בהולים יכולים ליקח טפי מג"ס], ובלבד שלא יניח ספוג במקום היין ויתן בכלי אחר, ואומר לאחרים בואו והצילו לכם.

סוחט בשבת חייב משום מפרק דהוי כדש, ואין סוחטין את הפירות להוציא מן מחשבתן ואם יצאו מעצמן אסורים משום גזירה שמא יסחוט לתתחילה, **ולר'** יהודה פירות שעמדו לאוכלין היאצא מהן מותר לדא יחזיל בהם שבוה וליכא לגזור שטא יסוחט, ואם למשקין היוצא מהן אסור.
חלות דבש שריסקן מער"ש יוצא הדבש מעצמו, **לת"ק** אסור אטו שאין מרוסקין, ו**ב"א** מתיר כיון דכשהו מרוסקין זב הדבש מעצמו ואין הדרך לסוחטן.

פ"כ"ב ה"ב

בישול אחר בישול, כל שנתבשל מער"ש שוררין אותו בחמין משום שאין בישול אחר בישול, וכל שלא נתבשל מער"ש מדיחין אותו בחמין פי' מערין מכלי שני, מלבד אלו **שהדחתן היא גמר מלאכתן** דמתבשלין בהדחה מועטת, והדחתן היא בישול כמליח הישן, ודגים מלוחים קטנים, וקוליים האיספנין.

פ"כ"ב ה"ג

מקלקל, שובר אדם חבית לאכול ממנה רגוגרות הדתירו מקלקל במקום צורך אכילה, ובלבד שלא יתכוון לעשותה כלי ע"י שעושה פתח נאה.

נקב מנופת החבית, לר' יהודה אין עושיין נקב אלא נוטל את כולה דאי ינקב עבד פתח, ו**ב'** יוסי מתיר דאין דרך פתח חבית בכך, אבל אף לר"י לא יקוב מצידה ולא יתן עליה שעוה שהודך ליתן ואח"כ מנקבים, מפני שהוא ממרמ, וריב"ז אמר בערב שם מקום, דחושש דחולו מחטאת.

פ"כ"ב ה"ד

נותנין תבשיל לבור שיהא שמור שלא יסריח מחמת החום, ול"א לאשוויי נומת בקרקע הבור שתהיה שוה להחשיב שם הקדרה.

הטמנה במים, נותנים מים היפים ברעים הסרוחים בשביל שיצטנו ונטק לה אגב הסיפא, דטומנין את הצונין בחמין בשביל שייחמו מהחמה ול"א דיבוא להטמנין ברמץ.

מי שנשרו כליו בדרך מהלך בהם ואינו חושש שיחשדוהו שכיבסו, וכשמגיע לחצר החיצונה שוטחן בחמה לייבשן אבל לא כנגד העם שיחשדוהו שכבסו, והך מתני' דלא כרב דאמר דבר האסור מפני מראית העין אף בחדרי חדרים אסור.

פ"כ"ב ה"ה

שמא יסחוט בלוטנית, הרוחץ במי מערה או מי טבריה ומתני' לאחר שהתירו חגיגה, ונסתפג אפי' בעשר לונטיות אף דלא נפישו במים כל אחת מ"מ לא יביאם בידו שמא יסחוט, אבל ערש בני"א שהסתפגו בלונטיות אחת מביאים אותן בידן דרבים מדכרי אהדדי.

פ"כ"ב ה"ו

סכין בשמן **וממשמשין בבני מעיים** בנחת, אבל לא מתעמלין לשפשף בכה, ולא מתגרדים במגדת הדיו דרך חול.

אין **יורדים לפילומא** שם נהר שקרקעיתו טיט המחליק, והרוחץ שם נופל ובגדיו נישורים במים, **ואין עושיין אפיקטפינין** משקה המביא להקאה ונושה כן לרפואה, ואש' **ממצבין את הקטן** לתקנו דמיחיו כבונה, **ולא מחזירין את השבר** של עצם שנשברה.

מי שנפרקה ידו או רגלו לא יטרוף בצונן דע"י שנותן הרבה מים יכר שהוא לרפואה, אבל רוחץ כדרכו ואם נתרפא נתרפא.

שואל

פ"כ"א ה"א

קיג שאלה והלואה בשבת, שאילה מותרת בשבת, אבל לשון הלואה אסור דהלואה לזמן מרובה משמע, וקיי"ל סתם הלואה ל' יום, ולכן חייש' שיתכונן על פנקסו כדי שלא ישכח ההלואה, ואם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו למשכון, ועושה עמו חשבון אחר השבת, וכן עושה כשבא ליקח טלה בער"פ שחל בשבת.

פ"כ"ב ה"ב

מונה את אורחיו ופרפרותיו מיני מעדנים בפיו אבל לא מתנה שכתב בער"ש כך כן אורחים וכי' דחייש' שמאי ימחוק.

גורל בשבת, מפסי אדם עם בניו ובני ביתו על השולחן למי יגיע כל מנה, אבל עם חבריו המקפידין אסור דהוי כמקח וממכר, ולא יחשב אפי' בחול מנה גדולה כנגד קטנה משום קוביא דדמי למשחק בקוביא, אבל מטילין חלשין גולות על הקדשים ביו"ט לחלק לכתנים, והיינו בקדשים שנשחטו היום דחביבה מצוה בשעתה והתירו כדי שלא יריבו, אבל לא על המנות של קדשים של אתמול דהר"מ מאתמול, א"נ של חולין והיינו עם אחר וכנ"ל.

פ"כ"ב ה"ג

ממצוא הפצין ודבר דבר, לא ישכור פועלים בשבת משום ממצוא הפצן, ולא יאמר אדם לחברו לשכור לו פועלים.

אין **מחשיכין על התחום** לשכור פועלים ולהביא פירות כיון דכל שאסור לעשות בשבת אין מחשיכין עליו, אבל מחשיך לשמור כיון דשמירה מותרת ומביא פירות בידו דעיקר מחשבתו הייתה לשמירה.

לאבא שאול כל שהוא זכאי באמירתו רשאי להחשיך עליו וכגון לדבר מצוה ודכלהין ממתני', אבל **לת"ק** אף לדבר מצוה אין מחשיכין עליו.

פ"כ"ב ה"ד

מחשיכין על התחום לצרכי מצוה, לפקח לעיין ולדאוג, על עסקי כלה ומת, להביא ארון ותכריכין.

גוי שהביא חלילין בשבת לא יספוד בהן ישראל, אא"כ הביא ממקום קרוב בתוך התחום.

עכ"ו"ם שעשו לעכו"ם ארון וחפרו לו קבר, יקבר בו ישראל, אבל עכו"ם שעשו בשביל ישראל לא יקבר בו עלולמין.

פ"כ"ה ה"ה

צרכי המת בשבת, עושיין כל צרכי המת והיינו סכין מדיחין ובלבד שלא יזוז בו אבר דמוקצה מותר בגניעה ואסור בטלטול, ושומטין את הכר מתחתיו כדי להטילו על החול אבל לא יטילטל בידו, והטעם דמטילין על החול בשביל שימתחן שלא יסריח ממתת חום הסדינין, והכא משמע דחול מצנן, ואף לדליל בפרק במה טומנין תנן שאין טומנין בחול, י"ל כדתי' התם דחול שומר על החום ועל הקור.

קושרין את הלחי שלא יוסיף הפה להיפתח, אבל אין מעלין את הלחי משום דאסור בטלטול, וכן קורה שנשברה סומכין או בספסל או בארוכות המיטה רק כדי שלא תוספין, אבל לא שתעלה דהוי בונה.

אין **מעצמין את המת** בין בחול ובין בשבת בזמן יציאת נשמה וכל העושה כן הר"ז"ז שופך זממים דדבדב מועט מקרב מיתתו, ובשבת אין מעצמין אף לאחר שמת.

מי שהחשיך

פ"כ"ד ה"א

מי שהחשיך בדרך נותן כיסו לנכרי ואף דאמירה לעכו"ם שבות, הכא התירו דאל"ה יבוא לטלטל ד' אמות בהר"ר, ואם אין עמו נכרי מניחה על החמור עד חצר הראשונה שהיא מקום השמטתו, ודוקא כשמכניח על החמור ונוטל מהחמור בדרך הליכתו, דאל"ה הוי מחמר, וכשפורק את המשא, נוטל בידו רק דברים הנטלין בשבת שאינם מוקצה, אבל שאינם נטלין מתיר את החבלים והשקים נופלים.

פ"כ"ד ה"ב

אשוויי מאכל בהמה, מתירין פקיעי עמיר לפני בהמה דכל זמן שהן קשורים ל"ה אוכל, אבל אין מפורזין כדלהלן, מפספסין מפורזין ובכ"לא' לא חזיא ליה, אבל לא את הזירין היינו פקיעי עמיר שנקשרו בג' קשרים, וקאמר דאף שהם קשורים מ"מ כיון דאין פיזור פקיעי עמיר אלא לתענוג אין מפורזין אותן. אין מרסקין שחת וחרובין לפני בהמה דקה וגסה משום טריחא, ור' יהודה מתיר בחרובין לדקה לפי ששיניה דקין.

פכ"ד הי"ד

גַּמַל אֵין אוֹבְסִין אותו להאכילו בע"כ, ואין דורסין את המאכל בנרנו, אבל מלעיטין אותו שתוחב המאכל במקום שיוכל להחזיר ובאה אי"ז דרך חור ול"ח שיבוא לטחון קטניות, **עַלְגִים אֵין מִמְרִין** מפטמין, אבל מלעיטין, וכן מלעיטין את ה**תּרנגוּלים**.

וּנְתַיִם מִים על **מורסן** שיאה לה נח לאכול, אבל לא גובלין לשין ותיקון אוכל הוא.

אֵין נִוְתַיִם מִים לפני **דבורים** ויניי **שׁוֹבֵן** דכיון שאין מוונתייהו עליו הוי טירחא שלא לצורך, ובפרק האורג כמבוא משום דאין עושין תקנה לרבי שאינו מן המוכן, אבל נותנים לפני אווזין ותרנגולים, ולפני יוני הירודוסיות הגדלים בבתים.

פכ"ד הי"ד

מַחְתְּכִין את הדלועין לפני הבהמה, **לַת"ק** אף מחתכין את הגבלה שתגבלה היום לפני הכלבים ואף דבבין השממשת היתה ראויה לאדם ס"ל דמוכן לאדם מוכן לבהמה, אבל **לר' יהודה** אין מחתכין גבילה שתגבלה היום משום שאינו מן המוכן דס"ל מוכן לאדם אינו מוכן לבהמה.

פכ"ד הי"ד

היה ושאילת נדרים בשבת, **הפרת נדרים** בעל האשתו אבא לבתו **מוותרת בשבת** אף שלא לצורך השבת, כיון דאינו יכול להפר אלא ביום שמעו, אבל **שאילת נדרים** אצל חכם נשאלין רק לצורך השבת נגזר שר שלא יאכל היום.

פוקקין את המאור שנכנס בחלון וסרכנו לעיל פי"ז.

מידה בשבת, מוודיין את המילת לידע אם נטמא [דאם אין גע"ג אינו מניו ט], ואת המקוה לידע אם יש בו אמה ועל אמה ברום ג' אמות, ואף דשאר מביה אסורה בשבת מ"ל לצורך מצוה התירו.

מעשה אביה של ר' צדוק זאבא משאל בן גבטית שפקקו את המאור בטפיח פן של חרס, וקשרו את המקידה כלי חרס בגמי לידע אם יש בגיגית פותח טפח שהיה בימייה שביל קטן בבתים שלא היה מקוה והיתה מנחת על גבו ויהי חלונת פתוחת מהבתים לשביל, וכיון שחששו לטומאת מ"ל פקקו בספיח של חרס שאינו מ'ק"ט מנבו וחוצץ בפני הטומאה, וכשרצו לפתוחו מדרו אם יש בסדק של הגיגית פותח בפני המאילה על הטומאה ע"י מקידה קשורה בגמי, ולמדתו מדברייה שפוקקין לו"ח ל"א לעיל פי"ז, ומוודיין לצורך מצוה וקושרין קשר שאינו של קימא.

מסכת עירובין

מבוי

פ"א ה"א

א' מבוי פי' מבוי המוקף ג' מחיצות דסד"ת ר"י גמורה היא לחי, דרבנן שיוולח ככרמילית אסורו לטלטל של דלא תיקון קורה היא אלא, שמה טיילת משם לרה"ר, וי"מ דמה"ת נמי הוי כרמילית הוזרק לתוכו פטור ושור רבנן לטלטל בתוכו ע"י תיקון קורה או לחי, ואם הניח את הקורה **למעלה מעשרים אמה**, **לַת"ק** ימעט ישפיל הקורה לתוך עשרים או גביהה היחל"כ **וּלר"י** יהודה אין צריך למעט, **שאר מצור דלַת"ק** ליפי מפתח היחל"כ כ' אמה, **וּלר"י** ליפי מפתח האולם שהיה גבוה מ' אמה [ורחב כ' אמה] ומבואר בבבלי דתנ' האם היחל האולם הם אותה קדושה ופתח אהל מונע קאי על שניהם או לא, אבל דעת א"ן **הכשר לר"י** אלא עד **מ' אמה** כפתח האולם, והוא דובע ר' יהודה תנ' ר"ח אפי' ג' אמה כשר וכע"ז תני בר קפרא אפי' ק' אמה, לכך **יש שפי'** דגנז' ת"ק ור"י **לשי'** דר"י מיקל בדין פי תקרה כלפי האם מותר לטלטל תחת שערים המפולשין לר"י מטלטלין משום פי

תקרה יורד וסותם ולחכמים אין מטלטלין דל"א פי תקרה כבה"ג שאין ג' מחיצות והקורה נעשות להיכר [מבבלי אין שיש לו ג' מחיצות מ"מ הקורה רחבה רק פסח, ור' יהודה מיקל דאפי' בקורה טפח אמרי' פי תקרה וכו'], ולכאוי היה מקום לומר הדירו ס"ל ולר"י איה ב'ן מחיצות שערות א"כ"ש פי קורה ומשום פי תקרה ופליגי על הבבלי דס"ל דב' מחיצות כשרות לבד, וכ"כ באו"ח, אבל בשבת מבואר דמצילין ס"ת למבוי המפולש כר' יהודה אע"פ דאין שם קורה.

מח' תק' ור' יהודה מבוי פסולה במח' בסוכה הגבוהה מעלה ממ' אמה לת"ק תפילה ולר"י כשרה דלרבנן בני היכר שיושב בסוכה וכ' למען ידעו' וכן מבבוי בעי היכר, ולר"י לא בני היכר, אבל אין לדמות שאר הלכותיהו ול"ז כיון דמצניו **חילוקים בין מבוי לסוכה** כַּבְּקוּרַיִן פי' תבאי ד' קורות וסיכך ע"ג כשר, בסוכה דאמרי' גזר אסיק מציאות' (גבווה י"ט), ופסול כשר, [אנמון קורה הגוהנת פחות מצי"ט למבוי כשר משום לבנה, וכן קורה ד"ט כשירה מבבוי משום פי תקרה יורד וסותם], **ב' דפנות ושלישית אפי' טפח פי'** דב' הדפנות מחוברות זו אצל זו

כמ"ש גאם כשרות בסוכה, ופסולות מבבוי, וכן ב' דפנות של ד"ט ושלישית טפח וכ"א מרוחקת ג"ט מחברתה כשר בסוכה ופסול מבבוי דאין מבוי כשר עד שיהא מגופף מד' רוחות ג' דפנות ולחי או קורה, וכן פתח **רחב י' אמות** בסוכה כשר, ובמבוי פסול, **דהלה את הפנן וכו'** בסוכה פסול משום מחויבו כשר מבבוי ולא הייש' לפתח שאינו ישר, וה"מ מבבוי פחות מבית סאתיים, אבל ביותר מב"ס נעשה כמחיצה שהוקפה לזרעים, הוקף מקוה אין מטלטלין אלא ד' אמות כדיון כרמילת א"כ הוקף מתחילה לים ידיה, ומבוי שהוא יתר על ב"ס יש לו ג' מחיצות שהוקפו לידיה ישרי קורה, אבל אם עלה מאיליו לו' מטלטלין ב', וכן **סתמה מרובה מצלתה** פסולה בסוכה וכשרה במבוי, **סוכה מקורה** פסולה, מבוי מקורה כשר משום פי תקרה, ואפי' נתן אמלתרה קורה שיש בה ד"ט מרתת את המבוי מדין פי תקרה.

ב' בעירובין הלכה כדברי המיקל, הנה כהנא אמר דאין הלכה כר' יהודה בקורה גבוהה למעלה מכ' אמה, והא דס"ד דהלכה כר' יהודה דר"י וחכמים הלכה כרביים, כיון דאמר ר' יוחנן אלא דהלכה כדברי המיקל בעירובין ול"ד ביחיד כנגד יחיד, אלא אף ביחיד כנגד רבים דאמרבו בשם ריב"ל דהלכה כר"י בן נורי דהישן בדרך וחשכה עליו השבת יש לו אלפים אמה לכל רוח ואף שלא נתכיון לקנות שבתה, וחכמים נח' עליו, והא דלא אמר הלכה כר"י המיקל משום דס"ל לכהנא כשמואל דהלכה כדברי המיקל דוקא בעירובין דאין לו עיקר מה"ת, אבל לא במחיצות, ולכן אין הלכה כר' יהודה בגשרים המפולשין הנ"ל, וכן אין הלכה בקורה למעלה מכ' אמה.

האם ומתי אמרי' סוף שיעורים להחמיר, **יש שאמרו** דקורה דמתני' דוקא כשהיא למעלה מכ' אמה פסולה, אבל בסוף כ' אמה החלה הוא כ' אמה כשרה, אבל **לר' יוחנן סוף שיעורים להחמיר** ובעי ליתן כל הכשר הקורה כדי לקבל אריה תוך כ' אמה, והנה רב ס"ל **דסוף שיעורין להקל** גבי טריפות שאמרו דאם תחסר מהשדרה והגולגולת סכלע טריפה, ואמר רב עד ועד בכלל, ורק ביתר מסלע טריפה, **י"א דה"נ בקורה ס"ל לרב** דכשרה כשיש חלל כ' אמה, **וַי"א** דרב פליגי ובעי ליתן הקורה תוך כ' אמה, כיון דמודה רב דמפני מראית העין דבעי שחיתור רוב סימנים א"צ דמה"ת טי ממחצה ובעי דלא ישארו רוב סימנים, ומ"מ משום מראית העין שלא ישחטו רק מיעוט, והי"נ יבואו ליתן למעלה מכ' אמה.

מיעוט קורה למעלה מכ' אמה, ממעט ע"י איצטבא, **לר' אַחַז** איצטבא ברוחב ד"ט כדי מקום שיעור חשוב, ונמצא הדקורה משמטת מקום חשוב, **וּלר' יוֹסֵה** ברוחב טפח כדי קורה כיון דקורה להיכר באותו טפח היא ניכרת, **וַי"א** ברוחב כל שהוא כיון דנמצא דאין קורה למעלה מכ' אמה ברוחב טפח.

קורה המונחת למטה מי"ט חוקק בקרקע, **לר' אַחַז** ד' אמות כדי מבוי ואף דבלמעלה מכ' סגי בד"ט, י"ל דשאני לעיל דאיכא דופן ובעי היכר בעלמא, והכא ליכא דופן י' טפחים ולא הוי רה"י, **וּלר' יוֹסֵה** ד' אמות ודוקא לעיל מהני פסח וכנ"ל, **וַי"א** דעושה חריץ על פתח המבוי עומק י' רוחב ד"ט ומתיר את המבוי ויכול לעשותו בין מבפנים ובין מבחוץ, ובלבד שיהא סמוך ג"ט לדופן המבוי מהני משום לבנה, ואף למ"ד דלבנד בד"ט גבי קורה המשוכה מכתת זה לכתת זה, מ"מ הכא מודה שאינה תוך המבוי כיון דביתור מג' כיון דיכולים להכנס שם חל שאינו מחיצה.

תל מבבוי חשיב מחיצה לרבנן אם משפע והולך ג' אמות עד שביעע ליי"ט, ל"ח מחיצה ובעי קורה, ולר"מ אם משפע והולך ד' אמות ל"ח מחיצה ובעי קורה, [ולא שמעי' היכא פליגי בהכין]. **תל באמצע המבוי** לעילוינים נדון משום חריץ, ולתחתונים משום גדר והיינו מבוי המפולש ומהני לעילוינים ולתחתונים אם יניחו לחי או קורה.

ג' מבוי הרחב פי' אמות ימעט, ע"י אמלתרה פתחה המבוי פי' קורה למעט פתח המבוי, ורבנן עשו שן אף על כתיב **המבוי** ואף דאין קורה מרתת יותר מ' אמות מ"מ אמלתרה שהיא רחבה ד' מרתת, ואף שלא מיעט את רוחב הפתח מ"מ נעשה **כאכסדרה בבית שערים** שהתיר רבי לטלטל תחת האכסדרה משום פי תקרה יורד וסותם, **ו"א ע"י י' עמודים**, וי"א ע"י ח', [ולא פליגי ומ"ד ח' מנה אף אלא ששבסוף], וי"א דאין ג"ל כמה עמודים אלא תליא דאם בקיע בה רבים אסור לטלטל בתוכה ואם לא תליא דאם בקיע כגון שפרוצה למקום מקולקל בפחתים וטיט, א"נ שיש שם כותל נמוך כמה

מפחים ואין הדרך נוחה לשים מטלטלים בתוכה ונח' היכא הוה מעשה.

אכסדרה שנפרצה במילואה לרה"ר בדופן רביעית, [אבל אי לא נפרצה במילואה ניתרת משום לחין], **י"א** דשרי לטלטל בתוכה, **ולשמואל** אין מטלטלין אלא בד' אמות, והא דמבוי מקורה כשר משום פי תקרה, י"א דס"ל לשמואל דדוקא כשהו מקורה תוך כ' אמה ומהני משום קורה, וי"א דאף אם הקירו ומעלה מ' אמה ומהני משום פי תקרה, מ"מ שאני מבוי מאכסדרה דמבוי נעשה לתשמיש בתים והקילו לומר בו פי תקרה, משא"כ אכסדרה הנעשית לאויר הילוך וטיוול וכדו', וכדמצניו דבמבוי שאורכו יתר על רוחבו ופתחו לחצרות הבתים מהני קורה, אבל באכסדרה לא מהני קורה.

היה הפתח רחב ט' אמה, נותן פס ג' אמות ומשהו וסותם משום עומד מלכה, נדוןן אף משום לחי ובעי משהו דא"א שהפס שישם גס כרחו, [רעק"א], ולא אמרו דיתן פס ד' טפחים' לרוחב המבוי ויהא נדון כ' פתחים למבוי, א"נ יתן לאורך המבוי ויחלק את המבוי לב' מבואות, וכדתני עושה פס של ד"ט, מ"מ לא אמרו כן כיון דרצו להתיר את המבוי ללא קורה, [איכא תני הג"ל עושה פס ד"ט ואיכא דתני קנה ודוקון היינו צוה"פ ואין הלכה כן].

הנה בסיפא הנ"ל אמר רשב"ג **דמבוי שיש לו ב' פתחים** ע"י שחילק את פתחו, נותן קורה בחבלי אבן ומתיר מדין עומד מרובה, ואין הלכה כרשב"ג, אבל ד"מ בעשה קנה ודוקון דל"א עומ"ר יחד עם צוה"פ, אבל בעשה פס ד"ט הלכה כרשב"ג ,א.ה. לכאוי קפ ספי איירי דוקא לרוחב המבוי ולא לאורכו דבכה"ג שידר עומ"ר יחד עם קורחן, ואין להוכיח דמהני קורה אחת והשאר מותר מהא דאמרו דמבוי שיש לו ד' פתחים אין נותן קורה על אחת מהם, והיינו נותן על האמצעי דאי כן הצד אינו מתיר אלא את פתחו ועל האמצעי היינו שנותן ואינו מגיע לב' המחלקים שבצדיון חשבי' כמנעי' [ודוקא אם כותל המבוי נמוך מהקורה ל"מ הקורה], ולד' המ"ב [שסב' מהן] אפשר' דמניח על א"ו מהאמצעים וכיון דאיכא עומ"ר כנגד פתח שבצד ממילא הדר להית' עומ"ר' כנגד שאר פתחים, אבל החו"ח עירובין ג' ד' חולק והרבה בראייתו, ומ"מ אין להוכיח כן ד"יל דהיי' בריתא כרשב"ג ורבנן פליגי נמי בהא ודמארו אין הלכה כרשב"ג היינו אף בהא.

ד' מבוי עוקם המפולש פי' עשוי כמין ר"ש פרוץ לרה"ר ב'ב' פתחיו, **לר' יוחנן ורב** חשיב מבוי אחר, וכיון דהוי מבוי המפולש נותן לחי או קורה מכאן וצוה"פ מכאן, **וּלר"ל ושמואל** חשיב' ב' מבואות ונותן לחי או קורה מכאן ומכאן ונמצא פירצה לאורך המבוי לכל מבוי, אבל כיון דאינה עשירה אי"צ תיקון או ציפוס עומ"ר, **ודין שיתוף מבבוי דב' אמות** יחד, וגם לר"ל ע"כ כ"ל דעירובי כולם יחד, כיון דא"ל דמשתמיש ע"מ מקום הכותל הקצר שבכל מבוי, כיון דמשתמישים ברשות אחת במקצוע הרי"ש ואסירים אלו על אלו, וכן איי"ל דחוציז את הקרן מבבוי לבי המבואות, כיון דנמצא שהמבוי פתוח לרשות האסורה להם.

ר"י ור"ל שבתו מבבוי דר' יצחק שהיה מבוי המעמקם שתיקננהו בלחי וקורה כדעת ר"ל, ר"ל לטלטל כדעתייה, ור"י יעוקן לא אסר ולא לטלטל שאמר הניחו לבני מבוי שיהו שונגין ולא מזדיקן, והנה לכאוי איי"ל דר' יוחנן לטלטל דא"כ עביד דלא כשי', ואיי"ל דלא לטלטל כיון דנמצא אוסר על שאר בני המבוי כיון שאינו מודה בעירוב זה, א"ל צ"ל דר' יוחנן ביטל רשותו, ור' אחא אמר דכפה ר"ל לר' יוחנן בראייתו ולטלטל במבוי, והולכיחו דכפהו ר"ל אלא ביטל רשותו, דנתן לקמן בבבויקי שביטל רשותו ואמר ר"ג לבניו שיהיהו להוציא כלים למבוי קודם שירציאם בצדוקי, [היינו לר"מ, אבל י' יהודה פליג תהמן], ואמרו וטעמא שד"מ דעשו אותו כשונג אצל מוזיא פי' אף דאח"כ הוציא מודי מ"מ חשבי' כשונג, כיון דהם נזד' מחיליה במבוי, אבל אם לא תחילו להוציא אסור עליהם, ולרבנן [היינו ר"י] כיון דחשוד להוציא הוי כמזיד, והי"נ לא יועיל לר' יוחנן ביטול רשותו וע"ז דכך וי"ל לר' יוחנן וטלטל, וי"א דשאני יצוקין חשודו לטלטל ולכן עשו אותו כמזיד משא"כ ר' יוחנן, ולכן מהני ביטול רשות דר"י.

מבוי העשוי כמין חנית', לר' יוחנן הוי מבוי אחד, ומהני לחי וקורה וצוה"פ, אבל לר"ל אפי' כמה קורות אין מתירות אותו דלא מהני קורה לגג החנית', ואפי' ניח קורות בעקממות לא היגי משום דלר"ל הוו ככ' מבואות וגו' החנית' לא מהני לחי לחי וקורה, דהרי ארכי יתו על רחבו ויניו דיתו כחצר דיתתו רק בפסין, ומאלא ב' רגלי החנית' כיון דהם פתוחים למקום האסור לא מהני להו קורות, אבל מ"מ מותרים מדין לחי הנתונה במחוץ יתו מבפנים, [והא דגג החנית' לעולם אסורין כשאין בסתמה בגג החנית' שיהו מפורזין].

מבוי שנופרץ כנגדו ד"ט והיינו מבוי המפולש, צריך צוה"פ, מצד הַצד, ביותר מי' אמות בעי אדו"פ, ודאמיג בין מן הצד כנגדו בין מן הצד ד"ט, י"ל דלא פולגי ואיירי רב כשאין ד"ט בסוף המבוי דחיישי דילמא שבקי פתחא רבא ועיילי בוטא והוי נמבוי שאין לו קורה, אבל אי איכא ד"ט, רק ביותר מי' אמות בעי צוה"פ, ואילה"ק הדלא רב כר' יוחנן דמבוי המעוקם אינו נותר בלחי וקורה חלביג ובעי צוה"פ, וס"ד ופירצה מן הצד נמי כדין מפולש, אבל אי"ל כן, כיון דטעמא דר' יוחנן משום דהוי מבוי אחד והוי מבוי מפולש, אבל פירצה מן הצד ל"ח מבוי מפולש.

מבוי שנופרץ מצדו בראשו אמר ר' יוסי דאם שי עומד ד"ט שמואל עד הפירצה צריך קורה, והא לא אי"צ דאין דרך לכנס שם, ופליגי על הבריאי בשם רב דסבירי דגם בסמוך ד' לראשון מבטל הקורה, והא דמבוי שיש לו ב' פתחים סגי בקורה אחת ולעילי התבאר משום דהוי עומ"ר והכא אינו שיך, ושמא ס"ל דהוי משום היכר והנ' דיהינן מן הצד, אבל י"ל דשאני ב' פתחים בראש המבוי דאין אדם נכנס בפתח ויציא באחד משא"כ בפתח מן הצד והוי נמבוי מפולש, [אמנם אינו מפולש משם דיצטרך צוה"פ, אלא סגי בקורה].

ה קורה אחת לב' מבואות והכחל המפריד בין המבואות נמוך מהכתלים שבצדדים שעליהם נותן את הקורה, אמרו דמאן דשרי איירי כשאין ג"ט מקורה לכותל האמצעי, ומאן דאסר כשיש ג"ט לקורה.

הצר שאין אורכה יותר על רוחבה או שאין במקום זה חצרות פתוחות כדלקמן, ניתרת **לרבי** בפס אחד, ו**לחכמים** בב' פסים, ואמרו **יוסי** ו**בשה** ר"ח הדלכה כמ"ד בב' פסים, ובלבד של ד"ט, ור' יוחנן אמר בשם ר' יוחנן הדלכה בב' פסים, ו**לר' יוסה** גופיה פס אחד ועוד פליג דאף למ"ד ב' פסין בעי ג"ט מכאן וג"ט מכאן, ודלא כר' יוחנן דסגי בפס כל שהוא.

מבוי שאורכו ורוחבו שוין דהוי כחצר לפי שמבוי אורכו יותר על רוחבו אינו נותר בלחי וקורה אלא בפסים כחצר, [ו]י"א דשמואל שומעיה מרב ושונה זאת מי פעמים], עוד אמרו **דכל שאורכו יותר מרוחבו** משוה חשיב מבוי, [ו]י"א דשמואל שטענה מרב ושונה מי פעמים, כדי שלא ישתכח ממנו, ולא ימצא את רב לשאול], והיינו כל שאינו כחצירות שבא"י שהיו מרובעות.

דין טלטול **מבבוי לחצירות כדיון חצר לבתים** דאין היתר ללא עירוב, והנ' אין היתר מבבוי ללא שיתוף.

כמה חצרות יהיו במבוי ויחשב מבוי יהא נותר בלחי וקורה, דבלא חצר אינו כמבוי אלא נדון כחצר דאין בה היתר אלא ע"י פסין [נדחצר משתמשים ששמישי הצעון, לשמואל אין פחות מפתח, אם אין ד"ל **ובשם ר' יוחנן** אפ"י חצר מכאן ומכאן פי' חצר ללא בתים, ו]י"א אפ"י חצר מכאן ובית מכאן, או בית מכאן וחנות מכאן, ו**לר' נחמן** אין מבוי פחות מב' חצרות וכן אין חצר פחות מב' בתים.

המבואות פתוחות אמבוי עומד מרובה על הפרוץ מבוי החיצון ע"י שאר המבואות, לבלוי עצמו פרוץ מרובה על ה**עומד** ע"י פירות בחיבור שבין המבוי למבואות, אם אין ד"ל בניהם אי"צ קורה לכל אחד, ואם יש ד' אמות הופלג פי' הוא כמבואות נפרדים של חול וכדו' ויתקצר רוחב חס ונמצא דיש לפניו שביחצוין.

פתחים פתוחין לה"ה, דרך הרבים שיש לה דלתות, כשכן פתוחות נעשה מקומם רה"ר דאינו מוקף ד' מחיצות, וכשהם ננעלין נעשה רה"י א"י איירי מבבוי מפולש לרה"ו וס"ל להך תנא דאין היתר בצוה"פ אלא בדלתות, וכדס"ל לר' תנניה בבבלי.

מבוי המפולש לים נעשה כמפולש לבקעה פי' לכרמלית וצריך תיקון כדי הפרוץ כלמלית, וי"א דעמוק הים חשיב מחיצה, וצריך תיקון של חול וכדו' ויתקצר רוחב חס ונמצא דיש לפניו הים קרקע ברוחב פרסה או יותר.

מבוי דר' חנין שהיה בו תל מתלקט י"ט מתוך ג' אמות אי"צ תיקון הדיו מחיצה, אבל מ"מ תקנו דאין להתיני בתים שלמטה שהם פרוצים לרה"ר, אבל שלמעלה אי"צ תיקון דאית להו מחיצה.

צוה"פ לפתח הרחב מי' אמות, הובא במתני' דמבוי הרחב מי' אמות מעט אבל אם יש לו צורת הפתח אף שהוא רחב מי' אמות אי"צ למעט, ורב אמר דאין הלכה כהאי משנה ואף כשיש צוה"פ בדין למעט, דרב יליף פתח מפתחו של ה"ו אמות ותו לא, והנה נח' **צוה"פ לרובן דבבא** קנה וקנה גמיגי ועל גביהן דהוי נפתח וס"ל **דאין הלכה כמתני'** דמהני צוה"פ לפתח הרחב מי' אמות, ו**לרובן דא"י** בעי ציר ובנ' ציר פי' דבעי חור

בקנים, וס"ל שיהא ציר שהדלת נכנסת בהם, ולא תחסר אלא הדלת, ובש"י ודל' הדלכה כמתני' דמהני צוה"פ לפתח הרחב מי' אמות, דהוי כמחיצה מעולה.

ן היתר מבוי המפולש לר' יהודה נותן לחי מכאן ומכאן או קורה מכאן ומכאן כיון דב' מחיצות הוו רה"י דאו', ו**לחכמים** לחי או קורה מכאן וצוה"פ מכאן, ו**תנניה בן אחי ר' יהושע** אמר **דלבי"ש** בעי דלת מכאן ומכאן ונועל דוק בהכי הוי מחיצה, ו**לר"ב** ה"ל דלת מכאן וצוה"פ מכאן, [ואמר שמואל הדלכה כתנניה בן אחי ר"י], והא דבעי דלת כיון דלת דלאויה לנעול בה.

ר' אחא אמר **דיש** לישן את צוה"פ תוך המבוי ד' אמות דעד ד' אמות פעמים שנדחקין שם בני רה"ר, ומבטלי מחיצה, וכן הורה ר' אייבון.

יתידות היוצאות מכתלי המבוי, ר"ז אמר בשם ר"ח דנותן עליהם את הקורה אם הם בתוך ג"ט מכתלי המבוי ונמצא הדקורה ברה"ו, י"א דצריכים כדי לקבל קורה ואריח כיון דקורה עצמה צריכה כדי לקבל אריח, וי"א דאף אם ראויים לקבל קורה, והק' ר"י כיצד דבר האסור בטלטול יתיר הדלא תחת הקורה על היתד הוה רה"ו, ושאל ר' אחא בר עיילא למה לא אמרו ליה לר"ז **משמואל** האסור **לטלטל תחת הקורה** המתרת דס"ל לטמואל דחודו הפנימי יורד וסותם ולכן מתיירק ממנו ואילך, א"ר דקורה משום היכר אלא דבעי היכר לבני רה"ו, אבל **לר' יוחנן** מותר לטלטל תחת הקורה, דס"ל חודו החיצון יורד וסותם, א"ר בעי היכר לבני רה"ו.

ר"ז אמר אריח בשם שמואל דתחת הקורה ובין הלחיים נדון כאיסקופה, ומתחילה כשהיה ר"ז בבבל הסתפק האם כאיסקופה הותרת או כאיסקופה האסורה, וכשהגיע לא"י שמע מר' יסא בשם ר"י דאיסקופה שאינה רחבה ד"ט מותרת לכאן ולכאן להוציא לרה"ו ולרה"ר, ובלבד שלא יחליף דרכה לרשות האחרת, והנ' איסקופה דאמר שמואל בטילה לכאן ולכאן, [ו]י"ג הגבוהה י"ט, וצ"ל דאיירי באיסקופת הבית ובעי ר"ט דאל"ה נספלת לבית כשהתפתח פתוח], ומבואר מדר' יסא דה"מ כשאין ד"ט, מ"ש אם יש ד"ט אסור לטלטל תחת הקורה, וליה"ק ז"ל משאמלתרא א"י כיון דהוי תקרה וודאי מותר לטלטל תחתיה כיון דפי תקרה יורד וסותם.

לכו"ע ואף לר' יוחנן דהתייר לטלטל תחת הקורה **אסור לטלטל במקום הלחי** דלחי' נדון משום מחיצה, וחודו הפנימי סותם, וכדדתי' דמבוי העשוי לחיים חלויים אם יש בניהם ד"ט מטלטל עד החיצון וכרשב"ג דלבוד בר"ט, ואם אין בניהם ד"ט מטלטל עד הפנימי, ואמרו ודא"מ דמטלטלין עד הפנימי כשהחיצוין שוה לאחרים אבל אם החיצוין רחב מאחרים אמר' הדאוג הלחי המתייר.

פ"ב

הפסח המבוי לב"ש בלחי וקורה, ו**לב"ה** לחי או קורה כפי שיבואר, ו**לר"א** לחיים, ויהל"ס לר"א האם בעי גם קורה, עוד אמרו דבעי לחי ג"ט כר' יוסי לקמן ה"ו, ולא סגי בלחי כל שהוא, מדאמר ר"א לר' יוסי בן יוסי פרורה דבעי עוד לחי ושאלו אמרו דצריך לסתום הכל ובלחי כל שהוא אינו שיך.

תלמיד אחד בשם ר' ישמעאל אמר דה"מ דנח' ב"ש ובי"ה מבבוי רחב מד' אמות ולמעלה, אבל בפחות מד' אמות אין לבי"ש שם בלחי או קורה, ו**לר"ע** אין במבוי דו' נח' ב"ש ובי"ה, והנה אמרו הדלכה **לרבי** התלמיד, וא"י"ל דקמ"ל בפחות מד' אמות דסגי לב"ש בלחי או קורה, כיון דאין הלכה כב"ש ולא יאמרו בהא הלכה כדברי התלמיד, אלא כיון דהני דרשב"ג בפחות מד' אמות אי"צ כלום, ודברי חכמים פי' ת"ק דמתני' ס"ל דפחות מד' אמות אי"צ לחי או קורה והיינו כרשב"ג, לכן אמרו הדלכה כדברי התלמיד דבעי תיקון אלא דלבי"ש סגי בלחי או קורה, א"נ יש לקיים הגי' בד' רשב"ג ד' טפחים ודברי חכמים היינו חכמים דעלמא דנח' על רשב"ג, וס"ל דבפחות מד' אמות אי"צ כלום, ואמרו הדלכה כתלמיד דבכולם בעי לחי או קורה.

פ"א

י שיעור קורה כדי לקבל אריח דהוי קבוע לבנות עליו בנין, והיינו חצי לבניה של ג' טפחים, וסגי בקורה של טפח כדי לקבל אריח של טפח ומחצה לאורכו דאורך האריח ג"ט ורוחב האריח טפח ומחצה ונמצא חצי טפח שאינו על הקורה, ו**אמר ר' בא** בשי' חכמים דבעי כדי לקבל דימוס של אריחים לאורכו פי' שורה של אריחים לל אורך הקורה, ו**לרשב"ג** בעי דימוס של אריחים לרוחבו והיינו קורה של ג"ט כדי לקבל את האריח לרוחבו, ונמצא עוד נ"מ כמה תהא הקורה בריאה לקבל אריחים כגון

המבוי הרחב י' אמות לר' בא עשרים כיון דמניח אורך האריח לאורך הקורה ונמצא דמבוי י' אמות איכא ס' טפחים, וגו' ולרשב"ג ארבעים כיון דמניח לאורך האריח טפח ומחצה, נמצא מאריחים לס' טפחים, והרשב"א גריס בר' בא ורשב"ג איפכא וא"ש ג' הגמ' ארבעים לרבנן, ולפי"ז מתני' כרשב"ג, אבל משמע דר' בא איתא לפרש למתני'.

כי קורות של חצי טפח חשיבי קורות, י"א שיהא ביניהן עד חצי טפח כדין קורה עצמה הרחבה טפח והאריח טפח ומחצה, וי"א אפ"י טפח דכה"ג אפני יכול לקבל אריח, אבל ביותר מטפח ליכא אצבע בכל קורה ואין ארזי לבנין בכך.

כי קורות של שליש ומשהו ובניהן פחות משליש המני לקורה, כדאמר ר' יוחנן ג' רישוית שבת בבי"ד דבור וחוליתו מצטרפים ובלבד שיהא עומד מרובה על ההלל והתבאר התם דבעי בכל צד יותר מהחלל, והנ"י איכא בכל קורה יותר מהחלל.

אזיר באורך הקורה, קורה היוצאת מכותל זה ואינה נוגעת בכותל זה או ב' קורות שיצאות מב' הכתלים ואינם נוגעות זו בזו, י"א דבעי קורה אחרת רק אם יש בניהן ג"ט כשיעור מעבר לאדם, וי"א דבעי קורה אחרת רק אם יש ביניהן ד"ט כדי שיעור מקום.

קורה העומדת אלכסון וראשה אחת למעלה מכ' אמה או למטה מי"ט, וראים אין יקוצו עד פחות מג"ט ותהא במקום הראוי לקורה כשרה, ושיעור ג"ט כ"ל דאי"צ קורה אחרת.

שתי קורות זו למעלה מזו לרבי"ז וראים כאילו הן זו אצל זו ובלבד שלא תהא קורה למעלה מכ' אמה ולא למטה מי"ט, וס"ל כר' יהודה אביו דלא בעי ראויה ממש לקבל אריח אלא אפ"י בקורה יש שרת וראים כאילו היא של תמכת, ונמצא דס"ל לרביב"י כאביו בחדא דרואים כאילו היא בריאה ופליגי על אביו בחדא דלר' יהודה אפ"י למעלה מכ' אמה כשרה כמבואר בריש פרקין, וי"א דבעת רביב"י דל"א בטוס רמי אאי"כ אין ג"ט כיון קורה לקורה דהוי לבוד, ולמעלה מכ' אמה ולמטה מי"ט היינו ב' אופנים.

פ"א ה"ד

ח עוד בדין רוחב וחוזק הקורה, לת"ק צריך רחבה ובריאה, ו**לר' יהודה** בעי רחבה אע"פ שאינה בריאה ברבנו יהונתן פי' משום דס"ל לר' יהודה אפ"י פי תקרה כמבואר בריש פרקין דהיינו טעמא דקורה כשרה למעלה מב' אמה, אבל כיון דלא קי"ל כר' יהודה בכ' אמה כדלהלן, י"ל דטעמא דלא בעי בריאה כיון דאמרי' רואים כאילו היא בריאה [כנ"ל], ואף דאמרי' פי תקרה מי"מ לא חשיבא עד שתאה בריאה, ו**לר"ש** בריאה אע"פ שאין רחבה, וי"א הדלכה כר"מ ת"ק הגי' לר' כר"י, וי"א כר"ש, ו**לר' יוסה** בר כרסנא כיון דנח' כמי ההלכה דעבד כמר עביד ודעבד כמר עביד וקאן לו לחוש, ולר' מנא הלכה כרבנן פי' ר"מ כיון דסתמא רבי במתני' כותיה.

רב הלך למקום שהיה שם מבוי שהתייר בקורה, ונטל רב מקלו והפילה שלא היתה בריאה ונפלה בהאכה אחת ואסר רב באותה שבת אף שראה בעיניו שיש שם דקל המתייר משום לחי כדי שידעו דאם ינטל הדקל אסורים, ומשמע דאי לא היא קורה, שרי משום דרקל אע"פ דהוי לחי העומד מאיליו וכן אף שלא שמכו עליו מער"ש, וי"א דרב אסר כדי שלא יבואו לטמון על ר' יהודה, וי"א דעובדא דרב איירי כשפולה הקורה בשבת ואסר לטלטל משום דלא היתה קורה וידעו שאם ינטל הדקל אסורים, וי"א כדי שלא יסברו הדלכה כר' יהודה במבוי שניטל קורתו מותרים לשבת הוו ואסורים לשבת תבאה משום דהוא"ל הותרה ודורה.

תנן לקמן פי' דלר"י דקורפא אע"פ שאין בו אלא בור שיח ומערה מטלטלין בתוכה, והיינו אף שאינו סמוך לעיר והא דאמר ר' יהודה דקורפך שנוטלין משם עצים ביו"ט כל שהוא סמוך לעיר, י"ל דשאני גבי יו"ט דכל שאינו סמוך לעיר לא סמיך עליה, אבל כל שיש בור הוי כבית דירה.

פ"א ה"ה

קורה של קש או קנים רואים אותה כמתכת, והיינו לר' יהודה דבעי רחבה אף שאינה בריאה.

היתה הקורה עקומה שאין אריח יכול לעמוד עליה, וראין אותה כאילו היא פשוטה, י"א דאתאי כר"י, וי"א דאתאי לכו"ע כיון דאיירי בעקומה מהצד פי' ואפשר להניח עליה אריחים, אבל אל שהיא עולה ויורדת ואינה ראויה לקבל אריח וה"מ בעקמומיות שאינה מעכבת את המבוי שאינה בולטת חוץ לממנו, והיינו דכל שיגוד העקמומיות ולא יתא בין זו לזו ג' אמות דאם יתא ג"ט בעי קורה אחרת.

היתה הקורה עגולה רואין אותה והיא מרובעת, והיינו כ"י יהודה.

קורה שיש **בחקיפה ג"ט** יש בה רוחב טפח, כדמצינו **ביום שעשה שלמה** דכ' ויעש את הים מוצג עשר באמה משפתו עד שפתו סביב עגול' וגו' יקו שלושים אמה יסוב אותה סביב, והנה א"א לומר דהיה מרובע כמבואר בקרא וא"א שהיה עגול דנאמר מרובע פי' לאו בהדיא אלא מדי' ופקעים מתחת לשפתו סביב סובבים אותו וגו' והיינו י' אמות לכל רוח, ועוד ק' דהנה י' אפליים בת יכיל, ומבואר בקיפא דרב' בהינה מלכות, מכות, והיינו ג' סאים, ולאפליים בת נמצא ו' אפליים סאה, דהוו קנ' מקאות של מ' סאה ואי נימצא דהיה מרובע נמצא קסו' וב' ידות ב' שליש שיעור מקוה, דמ' סאה הם אמה על אמה ברום ג' אמות, ואי הים היה מרובע היינו י' אמות על י' אמות בגובה ה' אמות והיינו תקי' אפליים מרובעים, ושתחלק את ה' התנתיים על קנ' לג' נמצא ב' אמות יתירם, ואם היה עגול נמצא קסו' ידות טהרה דריבוע יותר על היגדול ברע ומתק' אמה ריבועים נמצא שנת' אמות ל"א היה ב' אמות העליונות עגולות, וגו' התחתונות מרובעות.

הא דכ' אפליים בת יחזיקו ומאיך' מחזיק בתים שלשת אפליים י"ל דג' אפליים היינו במידת יבש ומידת יבש יותר מלח שליש דביבש יש גודש, ומכאן למדו חכמים דכלי המחזיק ארבעים אלא בלח הם כוריים ביבש ואין מקו"ש שאין מטלטל מלא וריקון.

פ"א ה"ו

ט גובה לחי ו"ט **עובי הלחי** כל שהוא, **ורוחב הלחי**, **לת"ק** כל שהוא, **ולר' יוסי** ג"ט, והיינו כשמשוכין מהכותל ג"ט אבל סמוך לכותל אף לר' יוסי סגי בכל שהוא י"מ דר' יוסי לקולא לעולם ס' לר' יוסי בג"ט, ואפי' ביותר מג"ט מהכותל, אבל בעיל ה"ב משמע דר' יוסי לחומרא, וצ"ל דס"ל לר' יוסי דאף בפחות מג"ט ליעל ג"ט כל שאין סמוך לכותל, וביותר מג"ט מותר דבעי עומד מרובה, אבל לרנבו תני דתוך ג"ט סגי בלחי וביותר מג"ט כיון דליכא לבנה, בעי עומד מרובה.

אבני בנין היוצאות מהבנין ואין בנייהן ג"ט נידון כלחיים, **קרן זית** **מכאן ומכאן** שיש כותל קצת ברוח ברייתא בראשי התמלים, וז"ת כלחיים והיינו כר"ה דבעי ב' לחיים, **לחית המשון** לאורך כותל המבוי, נראה ככותל מבפנים אבל אינו ברוחב הכותל בןן בלחי.

בליטה בכותל מבפנים או מבחוץ יש שאמרו נדדון כלחי, והא דחצר קטנה שנפרצה לגדולה, הגדולה מותרת והקטנה אסורה, ול"א דכתלי הגדולה יעשו לחי לטונה, י"ל כיון דאיינו קשיש בחלק היוצא מהקטנה הגדולה יותר מ' אמות דאזני דון משום חז, והא דר' שישין לשה דקטנה י' אמות והגדולה יא' אמה ונמצא לחי ג"ט בכל צד, ר"א דלא תק' כיון דברייתא אז דר' שישין לא נשנתה אצל החבורה, וי"א אפי' כ"י שישין מ"מ אתיא ההיא ברייתא כרנבן דבעי ב' פסים של ד"ט, א"י אפי' בפס אחד מ"מ צריך פס של ד"ט, וי"א דאפי' איאק ד"ט, מ"מ הקטנה אסורה כיון דמשמשת לכלתי הגדולה, ונדון כפס הגדולה ואי היכר קטנה.

מבוי שכותל אלא ארון המשני, אמר רבנו נותן קורה אלכסון ומתשמש באלכסון, **לר' אחא בשם כהנא** ה"מ אם אין הקורה יותר מ' אמות ואף הדמבוי משוך יותר מרוחב ד' אמות דס"ל פתח המבוי באלכסון, **ולר"ל** ה"מ אם אין משוך ד' אמות, ואף דהקורה יותר מ' אמות דס"ל כל משמוך ד' אמות מהמבוי חולק רשות לעצמו, והיכא דליכא ד' אמות לא ידיינן לפתחו באלכסון, אלא כאילו המבוי כולו משוך, וכיון דאין ברוחבו יותר מ' אמות לא איכפל' אם הקורה יותר מ' אמות, **לר' עולא** אם המבוי משוך ד"ט לא מהני קורה, ובפחות מג"ט אפי' יותר מ' אמות מהני, והא דבעי י' אמות מג"ט עד ד"ט.

פ"א ה"ז

י' לחי ודופן מדבר שיש בו רוח חיים, **לת"ק** בכל עושים לחי ואפי' בדבר שיש בו רוח חיים, **ולר"מ** אוסר דבעי' ניידי וסולים לבוהו.

הנה תנן כל דבר שיש בו רוח חיים, לר"מ עושין אותו דופן ואין עושין אותו לחי, ולחכמים אין עושין אותו דופן אבל עושין אותו לחי, לר' **אחא** כיון דאין לחלק בין דופן ללחי, וכפי שיזכור בהמשך], וצ"ל דתרי תנאי בד' ר"מ ותרי תנאי בד' חכמים, ומי"ד דעושין דופן ה' ג' לחי, ומי"ד דאין עושין דופן ה"ן לחי, **ולר' יוסה** דהרישא כחד תנא ודוקא דופן שרי כיון דרואה שנשמש משא"כ לחי, אבל אהל הק' לתמלידו י' ויסה כיון דבהכרח כפיסא דברוי חכמים, הוו

תרי תנאי כיון דאין טעם דדוקא לחי ולא דופן, אלא אדרבה איפכא י"ל ע"כ דאף הרישא תרי תנאי.

ג' אמרו **מחיצה שאינה בוכוה** ועתידה להניטל אינה מחיצה, **ו"מ דלחיים**, **ר' יוסי** דבית שבספינה אינה מביא את הטומאה כיון שאינו עומד ברוח מצויה, **ראב"ע** דמעשה בר"ע שעשה סוכה בספינה והפריחתה הרוח, ושאלו ראב"ע היכן סוכתך.

גולל מדבר שיש בו רוח, **לת"ק** בעי"מ מטמא משום גולל שנותנים על הקבר ומטמא במגע ומשא, **ולר"מ** אינו מטמא משום גולל.

גט על דבר שיש בו רוח, **לת"ק** כותבים עליו גיטי נשים דכ' ידבר והיינו כל דבר שהוא תלוש, **ולר' יוסי הגלילי** אין כותבין דכ' ספר' ויולפי' כל דבר שאין בו רוח' ואינו אוכל כספה, **ונט על ידות האוכל** פסול דהוי כאוכל, דתנן בכותב גט על קרן הצבי דה"מ אם גרדו ואח"כ חתמו כשר וכר"מ דעני חתימה כתיב אבל אם גרדו לאחר חתימה פסול ועי"כ כר"י הגלילי דס"ל דאין כותבין גט על בע"ח, ויהי"ק הלא קרן מקבלת חיזות מחמת הרוח, והקה"ב ד"י דאיידי בצבני שחוט, אך צ"ע מנין לאוקומי בהכי ולהוכיח, עוד אמרו דה"מ אם כתב על זכרותו של קרן תוך הקרן, אבל אם כתב על נרתיקו, פרוש הוא וכשר.

הכשר זרעים בנים שנפלו תחילה על בע"ח, הנה תנן במכשירין דזעים שירדו תחילה לרצון על תלוש מכשירין אח"כ פירוח אפי' שלא לרצון, וה"מ בירדו על פירות שלא לרצון אבל ירדו לרצון מכשירין אפי' אי תחילה נפלו על דבר מחובר, ובירדו תחילה על בע"ח **ילה"ס** האם חשיב כנפלו על כלי משום דר"י הגלילי ממעט מספר דבר מחובר ושיש בו רוח, וה"ן נמעת מכלי בע"ח, ואי"ד דכל כלי אחי לרבות בו בע"ח, **[אבל מ"מ לא מרבים בורות שיחין ומערות מ"ל כלי' כיון דלהכי אהני דכ' כלי']**.

פ"א ת"ח

מחיצת שבת שתי ללא ערב, שיירה שחנתה בבקעה והקיפו בכלי בהמה, מטלטלין בתוכה ובלבד שיהא גדר גבוה י"ט, ולא יאז' פירצות יתרות על הבנין אפי' הן פחותות מ' אמות, [ונקט שיירה אגב דלקמן ה"ן], הא דקמ"ל דעומד מרובה הוי מחיצה אף דכבר שמעי' לדיד' בכלאים, היינו לריביר' דס"ל לקמן דמחיצה שאינה של שתי וערב אינה מחיצה, ומ"מ הכא בעומד מרובה מודה ריביר' דהוי מחיצה, וכדנתי דבכל עושין מחיצה ואפי' באוכפין עביטין וגמלים, ובלבד שלא פרוץ מרובה, ולא פרוץ כנגד פרוץ דהוי כמפולש, [אלא פרוץ כנגד עומד].

לא שיעורו מחיצה בכלאים, פירצה פחות מג"ט כסתום, ואם היו העמודים ברוחב מג"ט עד ד"ט ואזרי בנייהן יותר מג"ט ועומד מרובה על הפרוץ מותר זורוע אף כנגד הפרוץ, ואם הפרוץ מרובה דיש יותר מד"ט בין העמודים אסור אף כנגד העומד כיון דאין בעומד ד"ט, [וע"כ בהמשך], ואם היו קנים מד"ט עד י' אמות ועומד מרובה מפתו, ואם הפרוץ מרובה מותר לזרוע דוקא כנגדם דכל פ"ט וי"ט נחשב למחיצה בפני"ע, ואם היתה הפירצה יותר מ' אמות ולא מצטרפים הקנים זל"ז אפי' עומד מרובה לא יזרע אלא כנגד העומד.

שיעורו מחיצה בשבת, הנה במחיצת שבת אין ג"מ בין כנגד העומד לכנגד הפרוץ אלא בעי מחיצה מקפת לכל רה"י, ולכן עד ג"ט בין הקנים כסתום, ומד"ט עד י' אמות מותר רק אם עומד מרובה על הפרוץ, ויותר מ' אמות של פירצה אפי' עומד מרובה אינה מחיצה דפירצה י' אמות מבטלת למחיצה.

ואפי' עד ד"ט **לר' חנינה** ל"ג לה כיון דיש כאן ג"ט פירצה מג"ט עד י' אמות כשר כדי להצילה אף מצטרפים להיות מחיצה **[אבל קנים אע"פ שאין בהם ג"ט מ"מ גם אפירצה של ג"ט]**, **ולר' יוסי בר בון** אע"פ שאין בקנים ד"ט מ"מ כיון דעומד מרובה על הפרוץ הוי מחיצה.

פ"א ט"ז

מחיצה בכלי חבלים, מקיפין בג' חבלים שאין בנייהן ג"ט, ושייחה בכלל החבלים לפחות טפח ומשהו, דבכך הוי מחיצה י"ט, ומשמע דבפחות טפח אינה מחיצה, וכן משמע מדתנן בסוכה דנותן דופן ז"ט ומשהו פחות מג"ט לקרקע, **ואילה"ק** מ"ט לא נותן ג' חבלים בסוף ג' ולאחר ז"ט ונגובה י"ט, ויהא עומד מרובה, כיון דשמא ל"א עומ"ר מב' צדדים, **אך ילה"ק** מ"ט בעי דופן ז"ט, ולא סגי בד"ט סמוך

לקרקע בפחות מ"ט ועוד חבל בגובה י"ט, מטמא כר' יוחנן גבי חילוקיה דמנהני עומד מרובה על הכלל [א.ה.]. א"ע כמי' קמ"ל מר' יוחנן הלא איכא כמה מתני' דעומ"ר, ושמא משום דקמ"ל עומ"ר בב' צדדים].

צורת הפתח בכלאים שבת וסוכה, נעץ ד' קנים בד' זוויות וקשר בהם גמי מלמעלה, הוי 'פיאה' צורת הפתח ומכחיצה להפסיק לכלאים, וכדן צוה"פ לענין שבת.
רוחב צוה"פ, לר"ל מהני צוה"פ לכלאים אפי' ביותר מ' אמות, **ולר"י** אמר דלפ"ו אף בשבת מהני צוה"פ יותר מ' אמות, והקי' לר"ל דמעשה בר' יוחנן בן נורי שמיעט צוה"פ מ' אמות לפחות מ' אמות ע"י קורות ועצים דוקרנים עצים משופים מנין דקר עד שמעיט מ' אמות בשבת, וא"כ היה ד"ס"ל דאף בכלאים לא מהני.

דעת ר"ל במחיצת שבת, **ר' זעירא** אמר דאין צוה"פ לענין שבת ביותר מ' אמות, והוכיח ר' חגי' ממתניתא' דמקיפיים בקעה הגדולה מ' אמות ע"י ג' חבלים דהוו יחד טפח, זה למעלה מזה בפחות מג"ט דהוי מחיצה, ומזה דלא סגי בחבל אחד מוכח דלא מהני צוה"פ ביותר מ' אמות.

יב מקום הנחת חבל צוה"פ, ר' יונה אמר דהסתפקו האם צריך להניח חבל צוה"פ מלמעלה או מן הצד [ואם מהני מן הצד כ"ש דמהני למעלה לפי שיחור נראה צוה"פ אבל אי בעי מלמעלה לא מהני מן הצד], ונ"מ דאין בעי מלמעלה אין ראייה דלא מהני צוה"פ ביותר מ' אמות ממתניתא דג' חבלים תנ"ל, כיון דאיידי בעשה מן הצד ולכן בעי ג' חבלים אבל מלמעלה לעולם סגי בחבל אחד, **ואין להקי'** על הברייתא דהלא מ"מ ל"ו אי בעי מלמעלה מ"מ איניח מלמעלה, וא"י בעי להניח לחבל צוה"פ מן הצד מ"מ בעי ג' חבלים, וצ"ל כיון ששעושין דקרים שא"ה להניח ע"ג, לכך מביא ג' חבלים מהצד, [א.ה. עי' בגי' הגר"א כלאים לה. דאכן לדעת ר' יונה אליבא דר"ל מהני צוה"פ בשבת אפי' ביותר מ' אמות].

גובה צוה"פ בכלאים מהני אפי' ק' אמה ולא דמי לקורה דאם הגביהה למעלה מ' אמות ימנע כדי שתשלוט בה העין, **ונגבה צוה"פ בשבת**, **לר' יודן** לא מהני צוה"פ יותר מגובה כ' אמות כקורה, **ולר' יוסי** אף לענין שבת מהני צוה"פ בגובה ק' אמה, ואע"פ דקורה רק עד כ' אמות מ"מ שאני צוה"פ דמצלת רק אם עשה מד' רוחות ול"מ מחיצה תלויה אלא בעי שיהו הקנים ע"ג הקרקע משא"כ קורה המצלת מרווח אחת.

סוף תקרה לצוה"פ, שטרפלוטין סוכות משמושות ע"ג הגפנים אינם נחשבים לצוה"פ ואסור לטלטל תחתיהם לפי שאינם ניכרים ונראים כסוף תקרה, [ור' ירמיה התיר לטלטל תחת ד' עמודים שעליהם קורות].

צוה"פ בסוכה, מהני לדופן סוכה [ולר' אבהו אין להורות היתר צוה"פ בסוכה וק"ו דל"מ צוה"פ בשבת התמורה מסוכה, אבל ממעשה דר"י בן נורי מוכח דמהני צוה"פ בשבת אפי' ביותר מ' אמות, ומ"מ אין הלכה כיהודאי], **סוף הסכך** לכו"ע אינו נחשב לצוה"פ כיון דלא נעשה לצוה"פ.

פ"א י"ז

למי התירו מחיצת קנים, מקיפין בקנים שאין בנייהן ג"ט, **לחכמים** התירו בין בשיירה בין ביחיד אלא שדברו חכמים בהווה דרך האוקס בשיירה לעשות כך מחיצה, **לר' יהודה** התירו דוקא בשיירה או בשתי או בערב, [והיינו חבלים תנ"ל], **ולר' הונא** דוקא צורך אדם חשיב מלא, דאמר ר"ה בערב הוי מחיצה והזרוק מהר"י שלם חייב, ואף לרנבן שי חילוק בין יחיד לשיירה דהנה **שיירה שחנתה** בתל גבוה י"ט, או נקע עמוק ט"ט, או בחצר, מטלטלין אפי' כור וכוריים אבל ביחיד התירו רק ב' סאתיים, ובלבד שלא ישיררו ב' סאתיים פנוי, **לר' חנינה** חשיב מ"מ באוכפול עביטים ואף שאינם צורך אדם, **ולר' הונא** דוקא צורך אדם חשיב מלא, דאמר ר"ה דיחיד או שנים שאין להם דין שיירה נותנים להם ב"ס, ובשלשה שיש להם דין שיירה נותנים דוקא ו' סאין ולא מחשבים אף לפי האוכפות והעביטים, ומכאן והילך נותנים לפי חשבון, ונמצא דאף לרבנן ע"ל ר"י איכא חילוק בין יחיד לשיירה, אלא דלר"י מחיצת שתי ליחיד לא מהני ולרנבן הוי מחיצה אלא דהוי מחיצה גרועה, ואף דעריפא מקרפף שלם והקיף ליהדי דאין נותנים אלא בית סאתיים, ולפ"ו לר"י מחיצת שתי קיפיה מקרפף דאין נותנים במחיצת שתי ליחיד כלל וכלל, **צ"ל** לעולם מודה ר"י לליחיד נותנים ב"ס, והא דקאמר דברו בשיירה היינו ליתן לכו צורכן, ולפ"ו לרנבן דנח' ביחיד נותנים במחיצת שתי לכו צורכן, ורק הביאו דריש לחלק בין יחיד לשיירה, אבל מחיצה שתי לרנבן הוי מחיצה מגורה אפי' ליחיד.

יג' גדר שיירה, אין שיירה פחות מג', ואין **עכו"ם** מצטרף לשיירה, וילה"ס האם קטן מצטרף לשיירה.

תחילת השבת קובעת לטלול, שנים שהקיפו עירוב אחד ב' סאתיים כדי יחיד, ובא עכו"ם והוסיף עליהם עוד ישראל שהביא עמו, כבר נכנסה שבת באיסור ואית להו ב'ג', שיערבו וזאת להו י' סאין ופחת עכו"ם אחד מהם כבר נכנסה שבת ביהיר.

ילה"ס האם נותנים ב"ס בג' ראשי תורין ג' משולשים, העומדים זה אצל זה, ונראים כמטלטלין זה אצל זה, אר"ד נותנים ב"ס דוקא מובעים.

מחיצה שאינה שתי וערב לחכמים היינו ר' יהודה הנ"ל בשיירה הקילו או בשתי או בערב, ו**לריב"ר** אינה מחיצה, ואמרו דפליג על אבוי בחדא בשיירה יותר מב"ס דלר"י מהני מחיצת שתי, ולריב"ר לא, ו"ס' כלאבי בחדא ביחיד בפחות מב"ס דאין ליחיד כלל כנ"ל בפי' קמא, וילפי' דלא מהני לר"י ליחיד מחיצת שתי' דדילמא הא דאמר דאיירי בשיירא היינו ליתן להם כל צרכן אבל ביחיד כל צרכו לא באי בעי נותנים ב"ס, היינו מדאמרו דכמו דנח' בשבת בין מחיצת שתי, הנ"ל נח' בכלאים שיש בהם בית רובע שהוא פחות מב"ס, וס"ל לר' יהודה ולא מהני מחיצת שתי, וע"כ דרק בשיירה הקילו ולא ביהיר, ולפי"ז יש להוכיח דלרבנן ליחיד יש יותר מב"ס, ורק בקרפף שלא הוקף לדייה יש לחלק בין יחיד לשיירא.]]

ד' דברים שהתירו במחנה היוצא למלחמה, **מביאים עצים מכל מקום** ואין חוששין לגזל אבל ילה"ס אם מביאים מסמוך ליער' בדקל יכולים ליקח משם, ו**פטורים מרחיצת ידים** לסעודה יהיה'ם בסמוך למעין, ו**פטורים מדמאי** פי' דא מא' האם פירות או מעטרים או לאו, ואם קנו במחנה ונכנסו לעיר, כבר נפטרו מדמאי' ואין מחתייבם בנכנסו לעיר, ואם קנו בעיר ויצאו למחנה כבר נתחייבו בדמאי' ושוב אין נפטרים, ו**פטורים מלערב** עירובי חצירות אם הקיפו אלו ואלו ומחיצה מפסקת בניהם ויש שם פתח א"י"צ לערב.

שיעור מחנה, **י"א** מאה בני"א אבל ביחיד היוצא למלחמה לא התירו כל הנ"ל, דכ' יובא ג'דעון ומאה שיה אשר אתו בקצה המחנה, **אבל הק'** ירבעא מחנה קאי על מחנה מדין והיינו מודלא כ' ויבוא ג'דעון מחנה ואנשים אשר אתו מאה, ו**י"א** עשרה דכ' ויבואו נערי דוד וידברו אל נבל' וגו' וינחוח' והיינו דנעשו מחנה ואיירי התם בעשרה, וי"א מוד' למחנה גדול במחנה אלקים' והיינו עשרה דכל דבר שבקדושה צריך עשרה, ו**י"א** יב' אלק' במחנה ישראל שלחמו במדיו.

היוצאים למלחמת הרשות, מותרים בגזל עצים לחים דאין דעת בני"א עליהם, ובבבלי אמרו דכל ישראל מותרים בהם במקנת יהושע, ואסורים ביבשים, ו**למלחמת מצוה** מלחמת יהושע, מותרים אף בעצים יבשים, ואם ליקטו בעליהן ועשו מהן חבילה, אסור במלחמת מצוה..

עירובי תחומין חייבים אף במחנה כיון דהוי ד"ת, דדוקא בעירובי חצירות התירו, וכגון שיעשו את המחנה אהלין דבעי יתור לטלטל מהו לזה, וכדנשי אהלין במחנה א"י"צ עירוב, ושבשיירה צריכין עירוב.

עוד התירו במחנה, חונים בכל מקום ול"ח גזול, י"א **דבמקום שהו נהרגין שם נקברין**, ולא הוו **כרהוני פלמוסיות** הרוני מלחמה דאיכא דתני אסור לפנותן ואיכא דתני מותר, ואמר ר"ח דלא פליגי והא דשורי במכונסים, והא דאסור במפוזרים וכן במחנה נקברין במקומן רק מפוזרין.

אף בתזרתם פטורים מד' דברים כדכ' שאמרו ג'דעון מ'י ירא וחדר ישוב ויצפור מהר גלעד', פי' שחוזרים בצפירה מפני השונאין ומבואר דאף בחזרה הוי שעת מלחמה, [א.ה. לכו"א ד' דברים ל"ד אלא אף חונים ונקברים בכל מקום].

עושינ פסין

פ"ב ה"א

יג' פסי ביראות עושינ פסין סביב הבארות לעשות אף את הרשות שסביב הבאר להר"י, **לר' יהודה** ד' דיומדין ב' עומדים שבויית כמין ור"ש, ונראין כשמונה אף דמחיצות שבת בעי עומ"ר שאני הכא דיש ד' מכל חוח והפירות חשיבי פתחים, ואי איכא פירצה יותר מיג' אמות יתור [כדס"ל בהמשך] מאריך את הדיומדין למעט הפירצה,

ולר"מ שמונה נראין איכ' ד' דיומדין ד' פשוטין, והיינו דאי איכא פירצה יותר מי' נוסדס"ל [מפושך] מוס' פשוטין.

גובה הדימד י"ט טפחים, ורוחבו ו"ט אף דפס בעלמא הוא ד"ט מ"מ הכא כיון דהקילו בפרוז מרובה, אמרו ליתן ו"ט, ועוביין כל שהוא.

הא דבעי דיומדין ולא סגי בד' פסים מד' רוחות, משום דמדברגן אינה מחיצה שהפרוץ מרובה, וש"מ דד"ת הזורק מרה"ר למקום עם ד' פסין חייב אף שהפרוץ מרובה, ועוד החמירו שיעשה פס של ו"ט.

פסי ביראות בזמן הזה, **י"א** דהתירו דוקא לעולי רגלים, ו**י"א** דהתירו בשעת עולי רגלים ואפי' לשאר בני"א, ו**י"א** דאף בזמן הזה מותר, וכדנתיא דעושינ פסי ביראות אף בזמן הזה, וכן תנן דממלאין מבור הגולה בשבת, וביו"ט ממלאין מביאר הקר' באר מקור מים חיים, בגלגל העשוי למלאות הדלי ע"ז חבלים, ויף דבמור מקומות ובשבת יש לחוש שימלא בקלות מים לשדהו וכדו' משום דבשעה שעלו ישראל מהגולה התנו עמחן הנביאים שביניהם חגי זכריה ומלאכי שיהיו ממלאין, ודוקא 'באר הקר' שחננו עליה, וכיון שהותר הותר וה"נ הותר פסי ביראות, [וכן היתיר ר' אבדימא דחייפא בחיפא, וכן ר' ירמיה בחלף].

ריווח שבין הדיומדין, **לר"מ** כמלאו ב' רבקות צמד בקר וכל צמד של ג' בקר והיינו י' אמות [פרה אמה ומחצה, ובין הצמדים אמה], **לר' יהודה** כמלא ד' בקר קשורות ולא מותרות והיינו חומרא למעט ריוח שבנתיים, שתהא רבקה אחת ויצאת ואחת נכנסת אבל אם היו כולן נכנסות הוי פחות מקום, והיינו יג' אמה ועוד כיון דצמד אחד נכנס ואחד יוצא יש אמה ועוד, א"י ס"ל ר"י דברי אמה ויש שליש ונמצא ח' בקר יג' אמה ודל"ש.

האם לר"מ דפי' **פשוטין דוקא**, ומתחילה **סברו** דר"מ דמוסיף פשוטין בא להקל, ויודה לר"י דיכול להאריך בדיומדין, ור' יהודה לא מודה לר"מ, **אבל אמרו** דלר"מ בעי פשוטין דוקא, דאי יאריך בדיומדין יבוא לעשות כן במקום אחר ולהתחייב ר"י דאסור מדרבנן, ומ"מ אמרו דגם ר"י לא מודה לר"מ, ואפי' ר' מנא דאף של שמע' ע"י יוסה רבו כן, מ"מ שמע' הכי ממה שאמר ר' יוסה דרבנן התספקו לפני ר"ז כמה יהא הפשוט מופלג מהדיומד ולא יחשב דיומד, וא"ל ר"ז דפחות מג"ט דואי הוי כסתום ויותר מ"ט כשיעור דיומד ודאי הוי מופלג, וילה"ס מג"ט עד ו"ט דשמא כיון דהוי יותר מלבדו הוי מופלג, אר"ד אינו שיעור דיומד, וע"כ דלר"מ בעי פשוט דוקא, וי"א דר"מ דהאריך פשוטין היינו לש"י דר"י דהתיר פירצה עי' ג' אמות ועוד, אבל לר"מ גופיה אפשר להאריך הדיומדין, **אבל אמרו** דאף לש"י ר"מ ליכא עומ"ר, ולכן צ"ל דיבעי פשוטין דוקא.

טו אבן גדולה אמה על אמה, איכא דתני רואים אותה שאם תיחלק ואיכא דתני שאם תיחקה, י"א דנח' ומ"ד תיחלק היינו מבחוץ פי' רואים שאם תחלק האבן באלכסו, ומ"ד תיחקה היינו מבפנים ויכוין דבעי לעובי הדיומד, ליכא באמה ע' אמה י"ט ובעי קצת יותר מאנ"א, **אבל אמרו** דלא מסתבר דנח' בקליפת השום החיצונה, **אלא מ"ד** תיחקה בעגולה ואמרו' תרי רואין, ומ"ד תיחלק במרובעת אבל בעגולה לא, דל"א תרי רואין, א"י לא נח' אלא תיחלק שיין במרובע, ותיחקה בעגולה ושמע'י דבכה פליגי דאמר מ"ד זה לחברו דאתה אומר בעגולה ואני אומר במרובע דאמר מ"ד.

עוד אופנים לדיומדין, מרביץ עמוק י"ט ורחב ד"ט באורך ו"ט נדון משום דיומד, וכן **בבשושית** תלו ו"ט על ו"ט מהני משום דיומד, וילה"ס **במקצתו חריץ ומקצתו גבשושית**.

ה' קנים שאין ביניהן ג"ט נדון משום דיומד, **ג' קנים** גמיי בין הקנים לעשות דיומד לא מהני דבעי צוה"פ מד' רוחות, ואף אם יתן ג' צוה"פ לדיומד ויראה כמשולש, ונמצא שאותו מקום סתום, לא מהני כיון דאי נימא דיחקה במשולש זה כאבן בצורת משולש ליכא צוה"פ מכל צד.

הכותל, והאילן, והאישות קנים קנים מחוברים יחד **נדונים** משום דיומד, ואם **עלו מאליהן** ונעשו מחיצה, מטלטלין בהם עד בית' סאתיים ולא נעשו שלש בית, ואם **עשאן** בין

מטלטלין אפי' כור אפי' כוריים כגון שיאריך בדיומדין לר"י, ולר"מ שיעשה פשוטין.

עשה דיומדין רק לחצי הבאר פי' חצי הבאר במקום האויר שבין הדיומדין, מותר רק בחלק הבאר שיש בה דיומדין.

ילה"ס האם אמרו' **דיומד לכאן ולכאן** בין ב' בארות והיינו כשהם ממלאין יחד, אבל אם אין ממלאין יחד, ודאי דנדון לכאן ולכאן.

טז חצר שהיא פתוחה לבין פסין, מטלטלין מהחצר לפסים ומהפסים לחצר, אבל ב' חצרות אסור כיון דהחצירות אסורות זו על זו וצריכות שיתוף, ויחד עם בין הפסין לא תקנו שיתוף, [דלא תקנו אלא מבוי שהוא סתום], ודוקא כלים ששבחו בבתיים אבל כלים ששבחו בחצר מותר כר"י בפרק כל הגנות, אבל לר"י אליבא דר"ש אם עירבו בתים ביניהם אסור לטלטל מחצר למבוי, וה"נ אסור, אף חצר אחת שיש בה י' בתים אסורים, ומתחילה סברו דעירוב היתני ב"ב החציות א"י ב' הבתים, **אבל אמר** ר"ה דאף אם יערבו ב' חצירות א"י ב' בתים לא מהני עירוב לבין הפסין כפי שיחבאר, דהנה **מבוי שבצד אחד ישראל ובצד אחד עכו"ם** ועירבו ישראלים ביניהם, אף דבישראל אחד אין העכו"ם אסור עליו, מ"מ **לר"ה בשם רב** אם עירבו דרך פתחים היינו **עירבו** ישראלים ביניהם, אף דבישראל אחד אין הפסין לגבי העכו"ם, [ואף דטעמא דאין עכו"ם אוסר על ישראל אחד משום דלא ספיקו שיגורו יחד משום דחדשו על שפיכות דמים ולא גזרו חכמים בכרזי והכא ספיקו, מ"מ לא גזרו ואין העכו"ם אוסר, משום דהעירוב עושה אותן אחד, **ואף** אם ר"ה ס"ל כר' יוחנן מ"מ לא מהני עירוב לחצירות הנ"ל, כיון דהטעם דלא מהני היינו שמא תחרב הבאר ויסבור דמהני עירוב בפסי ביראות.

אין היתר בפסי ביראות אלא למלאות מים מיהו אגב מים התירו לטלטל לכל צורך.

היתר לטולל תליא בכניסת שבת באו מים בשבת ובער"ש לא היה מים כבר נאסרה משום דמחיצה נעשית ממאילה לא הוי מחיצה א"י הוי מחיצה, אבל כיון דאין מחיצות גמורות אלא ע"י הבאר לא הוי מחיצה דהואיל ונאסרה נאסרה, חרבה הבאר בשבת, כבר הותרה [א.ה.]. למאי הלא ליכא הכא טלטול אגב המים, ושמא די' לאחר שמילא חרבה הבאר ומטלטל אגב הכין].

לטולל בין הפסים פי' בין עובי הפסים, אם יש בין זה לזה ד"ט הוי כאסיקופה האסורה דהוי כמלאת, ואם אין ד"ט הוי כאסיקופה מותרת, ומותר לכאן ולכאן ובלבד שלא יחליף מרשות אחת לאחרת דרכה.

פ"ב ה"ב

שינוי גודל הפסי ביראות מותר לקרב הפסין לבאר ולעשות היקף קצר ובלבד שתהא ראשה רחבה של פרה בפנים ושותה פי' ב' אמות, ואי איכא שיעור זה שרי אפי' לגמלו, אף דגמל אינו יכול להכנס, אבל לא בפחות משיעור זה אף דגדי נכנס כולו, ורשב"א דאמר מלא הגמל וגמלו לא פליג אלא השיעורים שוים, כיון דהפרה פושטת צוארה והגמל עוקם צוארו לבין רגליו ושותה.

אף דשרי ליתן להאכיל פרה העומדת ברה"ר וראשה ברה"י, מ"מ בעי לשיעור הנ"ל ולא סגי בפחות כיון דאיירי באולת ממאילה ואין מחזיק את ראשה וחישי' שימשך אחיהר.

מותר להרחיק הפסין לשיעור גדול ובלבד שיירבה בפסים כשיש פירצה לר"מ ב' אמות ולר"י ביג' אמות ועוד, לר"מ ע"י פשוטין ולר"י ע"י שמאריך הדיומדין.

פ"ב ה"ג

עד כמה מותר להרחיק פסי ביראות לר' יהודה מותרת עד בית סאתיים ואף הבאר מן המנין, [כדאמר רשב"א דבאר שיש בה מידת ב"ס, מותר להרחיק רק מלא ראשה ורובה של פרה], **אבל אמרו לר"י** דה"מ בגינה וקרפף, אבל בדי' של בהמות בשדות וסוהר של בהמות בעיר, או מוקצה רחבה שאחורי הבתים, או חצר שלפני הבתים מותר אפי' חמשה ועשרה כורים וה"נ פסי ביראות דהוי לצורך שתיית אדם.

להערות והארות וקבלת הגליון וניתן לפנות במייל:
lishne.klile@gmail.com

כמו"כ ניתן לקבל את הגליון בנקודות ההפצה ובמייל של 'מכון תמצית הש"ס':
7692282@gmail.com